

BIM Atzeneta del Maestrat

Època XI N° 2 - abril/juny 2017

Des de ca la Vila

La AODL informa

A Atzeneta cal saber

Gent d'ací

Ens contem des del Col.legi

Medi Ambient

Des de la UJI

Atzeneta Antiga

Les associacions parlen

Atzenetins pel món

Col.laboracions

El temps i la Meteo a Atzeneta

ÈXIT DEL I APLEC DE PENYAGOLOSA

APROVATS, PER UNANIMITAT,
ELS PRESSUPOSTOS 2017

Agenda

HORARIS	TELÈFONS D'INTERÉS	HORARI D'AUTOBUSOS
AJUNTAMENT De dilluns a divendres de 9 h a 14 h. Dissabte de 9h a 13 h. www.atzenetadelmaestrat.es Facebook: Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat	AJUNTAMENT 964 37 00 18	ATZENETA-L'ALCORA-CASTELLÓ
ESCOMBRERIES A partir de les 20 h.	CENTRE SOCIAL POLIVALENT (CSP) 964 37 09 19	ATZENETA Eixida 6'30 h
RECOLLIDA D'OBJECTES VOLUMINOSOS El quart dimecres de cada mes.	CENTRE DE SALUT 964 37 05 43	L'ALCORA Arribada 7'30 h Eixida 7'35 h
CEMENTERI Tots els diumenges (hivern de 15 h a 17 h i estiu de 16 h a 18 h).	GUARDIES 698 614 472	CASTELLÓ Arribada 8'00 h Eixida 18'00 h
ALTRES SERVEIS A L'AJUNTAMENT	FARMÀCIA 964 37 00 54	ATZENETA Arribada 19'30 h
ASISTENTA SOCIAL I PSICÒLOGA Dilluns de 10'30 h a 14 h al CSP.	COL.LEGI PÚBLIC 964 73 82 50	VISTABELLA-ATZENETA-CASTELLÓ
ARQUITECTA MUNICIPAL Dimarts de 10 h a 14 h a l'ajuntament.	BANKIA 964 37 00 53	VISTABELLA Eixida 6'00 h
VETERINARI Dimecres de 10 h a 11 h a l'ajuntament.	BBVA 964 37 00 04	ATZENETA Arribada 6'50 h Eixida 7'00 h
NOTARI Dijous cada 15 dies a l'ajuntament.	BANTIERRA 964 37 01 64	CASTELLÓ Arribada 8'30 h Eixida 15'30 h
DEPENDENCIA A partir de les 10 h, els dies prefixats, al CSP.	GUÀRDIA CIVIL 964 37 00 63 062	ATZENETA Arribada 16'50 h Eixida 17'00 h
	CASA ABADIA 964 37 03 36	VISTABELLA Arribada 18'00 h
	EXTENSIÓ AGRÀRIA 964 39 96 90	
	AUTOS HICID 964 20 01 22	
	EMERGÈNCIES 112	
	INFORMACIÓ 012	
	HOSPITAL GENERAL 964 72 65 00	
	HOSPITAL PROVINCIAL 964 35 97 00	

Edició: Ajuntament d'Atzeneta
Coordinació: www.teescriboloquequieras.com
Impressió: Paperam Impressions
Disseny: Juan Gil
 La gent que fem aquest BIM volem que estiga obert al major nombre d'opinions. Tot aquell que vulga col.laborar, de qualsevol manera, ens ho pot fer arribar a l'ajuntament o a l'adreça electrònica bimatzeneta@gmail.com

Col.laboracions, incloses les fotogràfiques, d'aquest número:
 Associació Ames de casa (Tere Vayá), Col.legi d'Atzeneta, Jaime Casanova, Arcadio Vidal, Clara Moliner, El Garito de Tonet, Melchor Rovira, Paco Esteller, José Ángel Núñez, Miguel Ángel Moliner, Carles Badenes, Felipe Peña, Juanjo Escrig, Paco Usó, Pilar Ferreres.

Envoltori D'estiu

Quan el BIM arribe a les teues mans, atzenetí, visitant, lector accidental, ja serà estiu. El clàssic estiu de cubeta d'Atzeneta de dies tòrrids i nits suportables excepte excepcions. Un estiu en el qual el nostre municipi es muscula poblacionalment i no solament estan, perquè tornen, tots els que són (empadronats), sinó que estan molts més dels habituals, els quals computen per a rebre subvencions, assignacions i serveis en virtut de la demografia.

La demografia és una ciència perversa perquè és comptable, esmicolable en unitats i en segments. La demografia és una de les regles indispensables per a mesurar la prosperitat, i la nostra, la d'Atzeneta, com la de la resta d'interior provincial i una bona part del territori nacional, presenta uns senyals inequívocs d'alarma.

Ja vàrem presentar un xicotet estudi en el BIM anterior per a conscienciar de potser el més urgent, per l'inexorablement finit de la vida humana, de tots els conflictes als quals s'enfronta el consistori, entenent-lo com a gestor dels problemes que acuiten al municipi., és la pèrdua de massa demogràfica.

No hi ha una solució màgica. La Diputació de Castelló s'està implicant a mitigar aqueixa despoblació interior provincial però la seua embranzida no és suficient per a detenir-la. Es requereixen aportacions estatals, i fonamentalment europees, per a proposar i, sobretot substanciar econòmicament, iniciatives, essencialment laborals, però també escolars, turístiques, agropecuàries, silvícoles i conservacionistes que retinguen la població en nuclis com el nostre, però la piconadora evolutiva d'un capitalisme despietat amb el singular, amb el que no ofereix beneficis a curt termini, aproxima les munions als mars o a les grans urbs interiors.

Clar que si mirem arriere, encara existeixen zones molt més depauperades demogràficament que la nostra. No gaire lluny, en el "trifinio" de les províncies

de Conca, Guadalajara i Terol, una comarca geogràfica a la qual podrien donar nom les Muntanyes Universals, amb una extensió de 3533 km2, la població que viu de forma assídua en els 41 municipis que la conformen és de 3459 habitants, escassetat que llança una densitat de 0'98 hab/km2, molt inferior

a Lapònia i per descomptat el "tros" d'Europa amb una menor densitat de població; desconsolador per a l'optimisme. Extrapolant-ho a Atzeneta seria com si el nostre municipi comptara amb 70 habitants (la nostra densitat actual es xifra en al voltant de 18 hab/km2). Dramatisme i derivats sense que s'entrevaja no solament solució sinó pal·liatius.

Però és estiu i l'estació disfressa d'activitat fins als buits més insondables. L'estiu a Atzeneta adquireix aqueixa llum cultural, lúdica, nostàlgica i gastronòmica que ens retorna mentre dura, al territori del "tot el món viu".

En contrast amb aqueix buit humà que s'entrevéu a mitjà i llarg termini, l'actual numero del BIM ve replet d'activitats, d'esments, de guardons, d'iniciatives, de gents, joves i adultes significades, guardonades. Si a la vista del contingut del BIM un neozelandès novingut haguera de qualificar la salut demogràfica de la localitat, sens dubte li assignaria un excel·lent perquè abunda el dinamisme, el plural, fins i tot el massiu.

Qui va dir que en som pocs? L'estiu ho desmenteix. És necessari gaudir el present perquè el futur ve timbrat, d'ordinari, amb aqueixa incertesa que tants disgustos ha donat als profetes.

Des de ca la vila

PLE DE L'AJUNTAMENT SESSIÓ ORDINÀRIA CELEBRADA EL 17 DE FEBRER

Assistents: Alcalde: Santiago Agustina Segarra.

Tinents Alcaldes: Aarón Agut Medall, Consuelo Bertran Porcar.

Regidors: César Marín Fabra, Leonardo Gil Bertran, José Barberà Centelles, Francisco Centelles Escrig, Mª Inmaculada Jiménez Escrig,

No assistents: Norma Escrig Broch.

Secretari: Félix Ángel Roche López.

A continuació s'exposa una síntesi del Ple Municipal celebrat el 17 de febrer. Si algú té interès a conèixer l'acta en la seua integritat, està a la seua disposició en les dependències municipals prèvia petició.

A Atzeneta, en el saló de sessions de l'Ajuntament es reuneixen els esmentats al marge, integrants del ple de la Corporació amb l'objecte de celebrar sessió ordinària.

1.º- LECTURA I APROVACIÓ DE L'ACTA DE LA SESSIÓ ANTERIOR.- Havent sigut llegida l'acta de la sessió anterior per l'alcalde i pels regidors, l'alcalde en relació amb el punt cinc manifesta el següent:

Que en relació amb el 2º pagament per a la confecció del llibre de Mosén Jesús, recalcar que és per a reedició del llibre i no per a la confecció. Que en relació amb els agraïments han de constar els següents agraïments:

- > A la Conselleria d'Agricultura per l'arranjament del Camí Fondo.
- > A la Associació d'Amics del Cavall per la realització del RAID.
- > A la gent que ha intervingut en les Jornades de la Memòria Històrica.
- > Al personal del CSP per la celebració del dia de la violència de gènere.

2.º-APROBACIÓ INICIAL EXPEDIENT P.G.M. PER A L'ANY 2.017.

3.º-RATIFICACIÓ DECRET SOBRE ADHESIÓ A L'ESTRATÈGIA PROVINCIAL PER AL FOMENT DE L'OCUPACIÓ, EXERCICI 2.017.

4.º-RATIFICACIÓ DECRET SOBRE SOL·LICITUD DE SUBVENCIÓ PER A UN TALLER D'OCUPACIÓ, CONVOCATÒRIA 2017.

5.º-RATIFICACIÓ DECRET SOBRE PARTICIPACIÓ EN EL PLA D'OCUPACIÓ 2017 (SERVEF-DIPUTACIÓ PROVINCIAL)

6.º-APROBACIÓ DE L'ORDENANÇA MUNICIPAL REGULADORA DE LA TINENÇA D'ANIMALS POTENCIALMENT PERILLOSOS.

7.º-ARRENDAMENT DE L'IMMOBLE SITUAT EN L'AV.SANT ISIDRE, 28 A LA SOCIETAT MUSICAL BANDA SANTA CECILIA D' ATZENETA.

8.º-RATIFICACIÓ DECRET SOBRE SOL·LICITUD DE SUBVENCIÓ A LA DIPUTACIÓ PER AL MANTENIMENT DE LA "UNITAT DE RESPIR FAMILIAR" PER A 2017.

9.º-APROBACIÓ DELS ESTATUTS DEL CONSELL MUNICIPAL DE LA INFÀNCIA I DE L'ADOLESCÈNCIA.

10.º-APROBACIÓ DELS ESTATUTS DE LA "ASSOCIACIÓ INTERMUNICIPAL DE MUNICIPIS DE PENYAGOLOSA".

11.º-PROPOSTA DEL GRUP MUNICIPAL SOCIALISTA SOBRE LA LLEI DE RÈGIM LOCAL I MODIFICACIONS LEGALS AL SOSTRE MÀXIM I LA TAXA DE REPOSICIÓ.

PRESUPOSTOS 2017

En el ple municipal del 17 de febrer es van aprobar, per unanimitat, els pressupostos municipals de 2017.

Santiago Agustina va exposar en la sessió que el pressupost de 2017 ascendeix a 1.196.666,25 d'euros, anivellat d'ingressos i despeses, amb un increment del 2,51 %, sobre l'exercici de 2016, de 29.311,76 euros més, complint amb el sostre de despesa i l'estabilitat pressupostària.

L'alcalde va explicar les diferents partides fent especial esment en el capítol 6º del Pressupost de Despeses, destinat a les inversions que l'any 2017 ascendirà a 266.775,30 euros aproximadament destacant el gran esforç econòmic de l'Ajuntament, atès que en el mateix s'arreglen obres d'important finançament propi que seran executades en gran manera per em-

preses locals, que donen complida resposta i previsions a les principals necessitats dels veïns atès que la Corporació aposta fermament a mantenir i incrementar l'ocupació.

Que les línies generals d'aquests pressupostos són el manteniment de serveis de qualitat, l'absoluta transparència, l'equilibri en els comptes, l'austeritat en la despesa, el compliment dels objectius d'estabilitat i regla de despesa exigits per la Llei, el compliment de les obligacions econòmiques en els terminis legals i de mantenir congelats els impostos.

En açò tant el govern com l'oposició han mantingut durant aquests anys de legislatura el mateix criteri i explicat detalladament pel Sr. Alcalde qui entre altres coses ressalta i posa de manifest les diferències amb el de l'exercici anterior.

Aquest es quadre pressupostari final:

Capítols	Denominació	Euros
	ESTAT D'INGRESSOS	
	A) INGRESSOS D'OPERACIONS CORRENTS	
1º	Impostos directes.....	389.645,64
2º	Impostos indirectes.....	17.000,00
3º	Taxes i altres ingressos.....	320.534,74
4º	Transferències corrents.....	273.919,76
5º	Ingressos patrimonials.....	83.506,01
	A) INGRESSOS D'OPERACIONS DE CABDAL	
6º	Alienació inversions reals	-----
7º	Transferències de cabdal.....	-----
8º	Actius financers.....	112.048,08
9º	Passius financers.....	-----
	Total Ingressos	1.196.666,25
	ESTAT DE DESPESES	
	A) DESPESES D'OPERACIONS CORRENTS	
1º	Despeses de personal.....	360.435,31
2º	Despeses de béns corrents i de serveis...	516.039,04
3º	Despeses financeres.....	12,02
4º	Transferències corrents.....	53.374,53
	B) DESPESES D'OPERACIONS DE CABDAL	
6º	Inversions reals.....	266.775,30
7º	Transferències de cabdal.....	18,03
8º	Actius financers.....	-----
9º	Passius financers.....	12,02
	Total despeses.....	1.196.666,25
	RESUM GENERAL	
	Total del Estat d' Ingressos.....	1.196.666,25
	Total del Estat de Despeses	1.196.666,25

L'AODL informa

Què és la Garantia Juvenil?

La Garantia Juvenil és una iniciativa europea que pretén facilitar l'accés dels joves al mercat de treball, així els joves poden rebre una oferta d'ocupació, d'educació o formació després d'haver finalitzat els seus estudis o quedar aturats.

Qui poden ser beneficiaris? Els joves que compleixen els següents requisits:

- Tenir nacionalitat espanyola o ser ciutadans de la Unió o dels Estats parteix de l'Acord Econòmic Europeu o Suïssa que es troben a Espanya en exercici de la lliure circulació i residència. També podran inscriure's els estrangers titulars d'una autorització per residir en territori espanyol que habilite per treballar.
- Estar empadronat en qualsevol localitat del territori nacional espanyol.
- Tenir més de 16 anys i menys de 25, o menys de 30 anys, en el cas de persones amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 per cent, al moment de sol·licitar la inscripció en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil. A més, els majors de 25 anys i menors de 30 quan, al moment de sol·licitar la inscripció en el fitxer del Sistema Nacional de Garantia Juvenil, la taxa de desocupació d'aquest col·lectiu sigui igual o superior al 20 per cent, segons l'Enquesta de Població Activa corresponent a l'últim trimestre de l'any.
- No haver treballat en el dia natural anterior a la data de presentació de la sol·licitud.
- No haver rebut accions educatives en el dia natural anterior a la data de presentació de la sol·licitud.
- No haver rebut accions formatives en el dia natural anterior a la data de presentació de la sol·licitud.

• Presentar una declaració expressa de tenir interès a participar en el Sistema Nacional de Garantia Juvenil, adquirint un compromís de participació activa en les actuacions que es desenvolupen en el marc de la Garantia Juvenil. En el cas dels demandants d'ocupació bastarà amb la seva inscripció en els serveis públics d'ocupació.

Què és l'estratègia d'empreniment i ocupació jove? Aquesta Estratègia contempla actuacions per millorar l'empleabilitat, facilitar la inserció en l'àmbit laboral, promoure l'empreniment i millorar la seva situació dins del mercat de treball. Contempla un catàleg de mesures ajustades als diferents perfils de joves entorn de quatre eixos principals línies d'actuació: la millora de la intermediació, la millora de l'ocupació, els estímuls a la contractació i el foment de l'empreniment.

Inscripció al Sistema de Garantia Juvenil. El Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social realitzarà els controls necessaris per comprovar el compliment dels requisits anteriors.

Com donar-se d'alta en el sistema.

- Accés al registre amb DNI electrònic o certificat.
- Acudir al Centre SERVEF.

Mes informació: <http://www.empleo.gob.es/ca/garantiajuvenil/queesGJ.html>

L'AODL-Pilar Ferreres Garcia

A Atzeneta cal saber

Pujada popular al campanar

Una iniciativa de l'Ajuntament va propiciar que els veïns d'Atzeneta pogueren gaudir el dia 13 de maig del campanar en tot el seu esplendor, tant internament com en les vistes que ofereix des de la seva imponent alçada (33 metres).

Santiago i Consuelo van posar una mica d'ordre a l'estretor de les escales. Després de pujar 74 esglaons els nombrosos curiosos que es van apropar fins a l'església a les 17 hores es van trobar amb la torre de les campanes, on es poden apreciar les teulades de les cases del poble i algunes edificacions.

Per a tots aquells que no van tindre la sort de gaudir de la panoràmica, des del BIM volem acostar l'espectacle visual als lectors (fotos cortesia de Paco Esteller)

Castell D'estiu

Un anys més i ja són molts, es va celebrar el dia 29 d'abril el Castell d'estiu.

Cal ressenyar el gran treball dels clavaris de la actual edició i l'atenció que van donar a tots aquells que van participar en esta entranable festa del nostre poble.

També volem fer esment a la Rondalla El Soroll del Maestrat, que un any més també es va encarregar d'amenitzar la jornada.

Les condicions meteorològiques, amb més fred del que caldria per a la data, no van impedir que es repartiren 1200 fogassetes i més de 900 racions de paella.

Premis Extraordinaris De Primària

La vesprada del 2 de maig va tindre lloc a Castelló el lliurament del premis extraordinaris al rendiment acadèmic d'Educació Primària corresponents al curs 2015-16.

Dos alumnes del nostre poble, Mar Bastard Barberà i Gerard Monferrer Marín van ser guardonats, per haver obtingut una nota mitjana de 10 al llarg dels darrers cursos d'aquesta etapa educativa.

Els dos alumnes, acompanyats de la mestra Carmen Monfort i de les seues famílies van poder gaudir el merescut reconeixement.

Cal traslladar-los, en nom de tot el veïnat, la més efusiva de les felicitacions i fer-la extensiva als seus pares i a la comunitat educativa de l'escola d'Atzeneta del Maestrat que una vegada més es mostra com un viver d'excel·lents estudiants.

Gerard Monferrer Marín es proclama subcampion d'Espanya de càlcul mental

Gerard Monferrer Marín, d'Atzeneta del Maestrat i estudiant del Col·legi Rural Agrupat Penyagolosa es va proclamar Subcampion d'Espanya en la categoria de KIDS 5 de la VII Campionat Nacional de Càlcul Mental ALOHA que es va disputar a Santiago de Compostel·la i en què van competir més de 400 alumnes de tot Espanya.

Gerard Monferrer Marín, va ser subcampion en la categoria KIDS NIVELL 5, una de les categories més difícils d'aquesta prestigiosa competició matemàtica.

En l'esdeveniment van participar més de 400 xiquets de 5 a 13 anys, dividits en diferents categories per nivell de dificultat. La competició va consistir en la resolució de fins a 70 operacions aritmètiques (sumes, restes, multiplicacions, divisions, fraccions, percentatges, potències i arrels quadrades) en un màxim de 5 minuts, únicament disposant per a això de la seva capacitat mental, l'àbac Soroban o japonès (utilitzat per ALOHA) i, en el cas dels KIDS nivells 1 i 2, les mans.

Després de finalitzar la prova de càlcul mental, es va realitzar una gimkana de més de dues hores de durada on els participants van intentar desxifrar les pistes que arribaven a través d'una aplicació mòbil anomenada "El tuno astuno" i posteriorment, un mag local es va encarregar de presentar la gala de premiats.

El campionat va ser organitzat per ALOHA Mental Arithmetic, un programa de desenvolupament

mental per a nens de 5 a 13 anys que combina el càlcul amb àbac, l'aritmètica mental i els jocs didàctics per a desenvolupar capacitats com l'atenció, la concentració, la memòria, la imaginació i la creativitat.

El programa s'imparteix en 500 col·legis d'Espanya a més de 1.500 nens. Des de l'equip de ALOHA de Castelló han donat l'enhorabona a Gerard per l'èxit aconseguit, felicitació que també ha fet extensiva l'Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat.

V Concentració De Balls Tradicionals-Bureo

El dissabte 24 de juny, a les 17 30, en les Escoles Velles, va tenir lloc la V concentració de balls tradicionals.

La jornada, organitzada pel grup de jota "Arrels d'Atzeneta", va comptar amb la participació de grups de ball comarcals que van fer les delícies acústiques i visuals del nombrós públic concentrat per a l'ocasió.

Publicació Llibre

La Diputació Provincial ha editat *Fotosonetos de la Provincia de Castelló*, de Juanma Velasco. El llibre recull 20 sonets de llocs emblemàtics de l'interior de la província de Castelló il·lustrats per 40 fotografies representatives dels mateixos. L'autor, atzenetí d'arrels, cor i fets, ha dedicat un dels sonets al Castell d'Atzeneta, amb una foto molt lluïdora de Leo Gil.

Visita Dels Alumnes D'escola a l'Ajuntament

El dia 6 de juny, l'alumnat d'Educació Primària de la nostra escola, acompanyats de les seues mestres van fer una visita al edifici de l'ajuntament. Com a part del projecte de treball sobre el nostre poble que estan duent a terme, han vingut a conèixer el funcionament de l'Administració local, recorrent les instal·lacions, coneixent els funcionaris, i fins i tot han fet una simulació d'un ple. També el dia 13 aquest mateix més, els més menuts de la escola van visitar el nostre Ajuntament.

Guiats per la regidora d'Educació i l'alcalde i acompanyats per les seues mestres, van realitzar visita a les dependències municipals i van conèixer els treballadors.

D'aquesta manera es pretén apropar la institució als més menuts perquè coneguen més de prop a la gent que treballa per al poble.

XXXV Volta Ciclista a Castelló

La 2ª i 3ª etapes de la carrera ciclista més arrelada a la província van transcorre pel nostre municipi. Com de costum, els carrers per on passaven els corredors presentaven una notable presència d'espectadors.

Portada Guanyadora Llibre De Festes

Després de recomptar els vots, la imatge guanyadora del "Concurs per a la Portada del Llibre de Festes 2017" va ser la d'Anna Alfangarin Monfort. La imatge serà portada del llibre de Festes i a més obsequiada amb els 300€ de premi que recollien les bases del concurs. Es van presentar un total de 8 propostes. 617 vots totals dels quals 258 van escollir la d'Anna.

Premi nacional de col·laboració meteorològica a Madrid

El passat 23 de març Melchor Rovira Cabedo i Melchor Rovira Monfort (pare i fill respectivament), van ser premiats a Madrid amb el Premi Nacional d'Observadors Meteorològics de l'AEMET. Aquest és un premi que cada any s'entrega a tres col·laboradors de tota la xarxa d'observadors que hi ha a l'Estat (uns 3000), en reconeixement pel seu treball i esforç en la mesura i recopilació de dades meteorològiques.

A part del premi en si mateix (una petita escultura que recrea a un observador meteorològic amb tots els seus instruments) Aemet va premiar els dos guardonats amb un viatge a Madrid de tres dies, durant els quals se'ls va fer una visita guiada privada per tota la ciutat, un sopar institucional amb els directors dels diferents departaments d'Aemet i una visita a la seu central de l'Àgència de Meteorologia. El darrer dia, durant l'acte d'entrega de premis, la portaveu d'Aemet va fer una xicoteta presentació dels premiats i també es va projectar un vídeo dels observatoris i la feina que fan els observadors. Tot seguit, la Secretària d'Estat de Medi Ambient va fer entrega dels guardons tant a la família Rovira-Monfort, com als altres dos observato-

ris premiats: les monges Clarises de Villaverde de Pontones (Santander) i Jaime Rodrigáñez Bustos de Garvín de la Jara (Cáceres). Com a anècdota, contar que aquest dia 23 d'abril, la neu va fer acte de presència a Madrid, un bon regal per a tots els meteoròlegs.

Cal dir que aquest és el segon premi nacional d'observadors meteorològics que reb l'estació d'Atzeneta, ja que Joaquím Monfort Beltrán ja el va rebre el 23 de març de 1988. Amb quasi total seguretat, l'observatori d'Atzeneta deu ser l'únic de tot l'Estat amb dos premis nacionals.

Balanc De Les Segones Festes De La Joventut

Explicar el que se sent formant part del Garito de Tonet, és veritablement difícil d'argumentar. Realment, som com una gran família que ens unim i intentem traure el millor de nosaltres aportant un granet de cadascun per a crear una gran muntanya de sensacions com són les festes de la joventut. D'altra banda, és difícil, organitzar-se, acudir a les reunions, posar-se d'acord... en ser tanta gent. Però com bé diu el "hashtag" (de la unió naix la festa). Fem força cap al mateix costat i quasi sempre aconseguim el que ens proposem.

Enguany, com l'any passat, les festes han sigut tot un èxit a causa de la gran aflluència de gent del poble i voltants, així que des d'ací us volem agrair la vostra assistència, participació i suport. Vosaltres feu possible que aquestes festes es continuïn celebrant any rere any.

Les segones festes de la joventut han tingut actes com: sopars de pa i porta on ens vam reunir quasi tot el poble, un monòleg d'Eugeni Alemany, on vam riure una bona estona amb les històries i particularitats d'Atzeneta. També jocs per als més xicotets, bous, un grand prix, conta contes, una ruta de la tapa, on vam poder degustar plats de diferents bars/restaurants de la localitat, la retransmissió amb una pantalla gegant d'un partit de futbol...

Com a novetat també, el primer concurs de "Tu cara me suena" on tots els participants van traure la seua part més artística i ens ho van fer passar d'allò més bé, amb les seues actuacions, indumentàries i cants. I com no per a finalitzar-les, decidim tornar a unir-nos fent un berenar popular amb coques, embotits i alguna cosa més tot acompanyat d'una gran traca final de festes.

Des del garito de Tonet agraiem a tots els participants, col·laboradors i assistents que han fet possible aquestes segones festes de la joventut.

També dir-vos que ja estem pensant en les terceres, i volem que siguin iguals o millors que les d'enguany! A veure si podem sorprendre-us o sorprendre'ns a nosaltres mateixos i tornar a unir-nos per a crear un altre cap de setmana tan gran com el d'enguany!

Fins a l'any que ve i us esperem! Recordeu que de la unió naix la festa!

El Garito de Tonet

Naix el Club Ciclista At-Zenet

Marc Collado

El món de la bicicleta creix any rere any, el nostre poble és una mostra. Anys enrere les sendes i camins del terme estaven molt pitjor que ara, la feina que el Club de Muntanya At-Zenet ha realitzat últimament és palpable per als que ens agrada la muntanya, sendes que abans eren impracticables actualment són un plaer per a la bicicleta i el trail-running.

Després de pegar-li voltes i concretar amb els amics de l'esmentada associació, decidim començar una nova aventura amb un mateix nom, amb una mateixa idea, poder gaudir del que ens agrada, de la muntanya i de la nostra terra, col·laborar amb diverses activitats. El club ciclista és independent però comparteix el mateix esperit que el club de muntanya.

El club és d'Atzeneta, la junta que formem actualment dins d'uns anys canviara, com ha de ser, i donarà lloc a gent nova amb noves idees però amb el mateix valor.

Un dels objectius que tenim des del club és organitzar eixides per a conèixer molt millor la nostra comarca, potenciar l'ús de la bicicleta dels nostres menuts, educar a tots els participants del que és per a nosaltres la muntanya, cuidar-la, respectar-la i fer una cursa que pugui donar a conèixer les nostres muntanyes a la gent del poble i als visitants.

Dins de les activitats també estem oberts a la bici de carretera, peça clau al nostre club, que també té el seu espai, així com qualsevol persona que vullga aportar les seues idees.

Qui estiga interessat a formar part del club ciclista At-Zenet pot ficar-se amb contacte a través de c.c.atzenet@gmail.com o passar per la tenda Per-senda Esports d'Aventura. Allí trobareu la fitxa per omplir les dades personals, us cobraran 50 euros el primer any i 30 euros els restants.

Animeu-vos, salut i muntanya.

Composició Junta Directiva

PRESIDENT: Andres Villalba.

VICEPRESIDENT: Marc Collado.

SECRETARI: Javi Lopez.

TRESORER: Manuel Mas.

VOCAL: Vicent Aparici.

Primera Reunió Del Consell De La Infància

El dia 23 de maig va tindre lloc, al saló de plens del Ajuntament, la reunió de constitució del Consell de la Infància d'Atzeneta del Maestrat.

Els representants dels més menuts, Nuria, Alba, Roger, Andrés, Javi i Anabel i Paqui i Arcadio en representació de l'escola i dels pares, han presentat ja a la presidenta del Consell, la regidora d'Educació, Consuelo Bertran i a l'alcalde, Santiago Agustina, un interessantíssim conjunt de propostes.

L'iniciativa i els seus estatuts es van aprovar el 17 de febrer. Amb ella es pretén donar veu participativa als xiquets/etes d'Atzeneta.

A tots ells els agraïm l'interès que han mostrat en el projecte.

XVII PUJADA A LA NEVERA

El dissabte 1 d'abril va tenir lloc la tradicional pujada a la Nevera que complia, amb la present, 17 edicions. Com de costum, el Club de Muntanya At-Zenet, consolidat com a associació lúdico-esportiva que s'ocupa tant de potenciar els valors esportius com paisatgístics de la localitat, va córrer amb l'organització de la prova.

Per a mantenir la prova en el cim de les carreres provincials de muntanya, es requereix d'un equip multidisciplinari que des de la seua fundació ha tingut a gala el club de muntanya.

Més de 600 participants es van donar cita per a prestigiar la competició que va discórrer pel tradicional circuit.

Pel que fa l'aspecte esportiu assenyalar que Remigio Queral i Rubén Lucas Lleonart van arribar junts a la meta parant el crono en 2 h 9' 13". Completaria el podi Daniel Colom. En categoria femenina, Laia Cañes (C.M. Vistabella) va dominar la prova de l'inici; per darrere la guanyadora de la passada edició Sonia Mundina. La tercera plaça del podi ha sigut per a la corredora local Eva Bellés.

En la categoria local el guanyador va ser Josep Fabra,

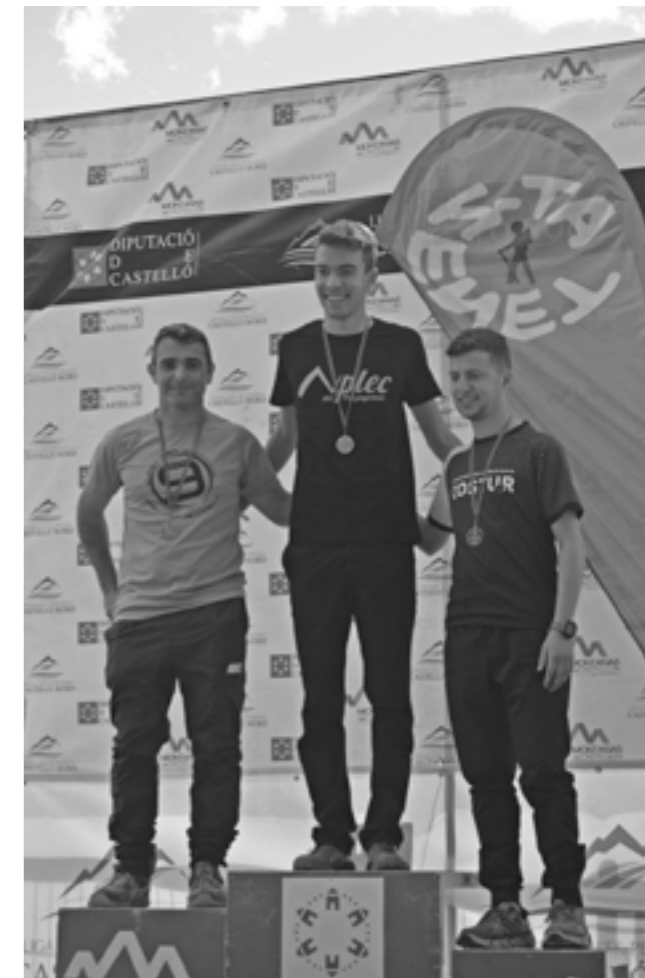
ocupant el segon i el tercer lloc, César Marín i Alejandro Badenes respectivament.

El Club vol agrair als veritables herois de la Pujada, els voluntaris, la seua tasca. Sense ella res haguera passat a Atzeneta. Gràcies al seu esforç i dedicació es va poder gaudir de la natura, de l'esport, de la gastronomia, d'Atzeneta en tota la seua extensió en definitiva.

També agrair l'ajuda rebuda per les institucions, tant Ajuntament com Diputació, i als efectius (Agents de Guàrdia Civil, Bombers, Protecció Civil, Sanitaris) que han vetllat per la seguretat de tots els participants i com no a les desenes d'empreses que comparteixen amb el Club de Muntanya AT-ZENET, l'objectiu comú que la prova és un "escaparate" per a donar a conèixer el poble i la comarca en tot el territori.

I en darrer lloc ja, també el Club es mostra encantat amb els centenars de corredor/es que en un calendari de curses tan ampli i variat, van triar la tradició de la carrera d'Atzeneta.

Premio Nacional de observación 2017 Familia Rovira-Monfort

Atzeneta del Maestrat, Castellón

Melcior Rovira Cabedo (derecha) y Melcior Rovira Monfort (izquierda) en el observatorio meteorológico de Atzeneta del Maestrat.

JOSE ÀNGEL NÚÑEZ MORA
AEMET en la Comunidad Valenciana

En Atzeneta del Maestrat, Castellón, hay un viejo pluviómetro fabricado en los talleres Yoldi de Vitoria, que lleva registrando datos de precipitación en la localidad desde el año 1942. Durante estos 75 años, una familia ha sido la encargada de ir realizando la toma de datos: la familia Beltrán-Monfort-Rovira. El último observador de Atzeneta, Melcior Rovira Monfort, es la cuarta generación de meteorólogos de esta localidad castellanense, en L'Alt Maestrat, aunque el titular y responsable del observatorio sigue siendo Melcior Rovira Cabedo, su padre, el tercer observador meteorológico de Atzeneta.

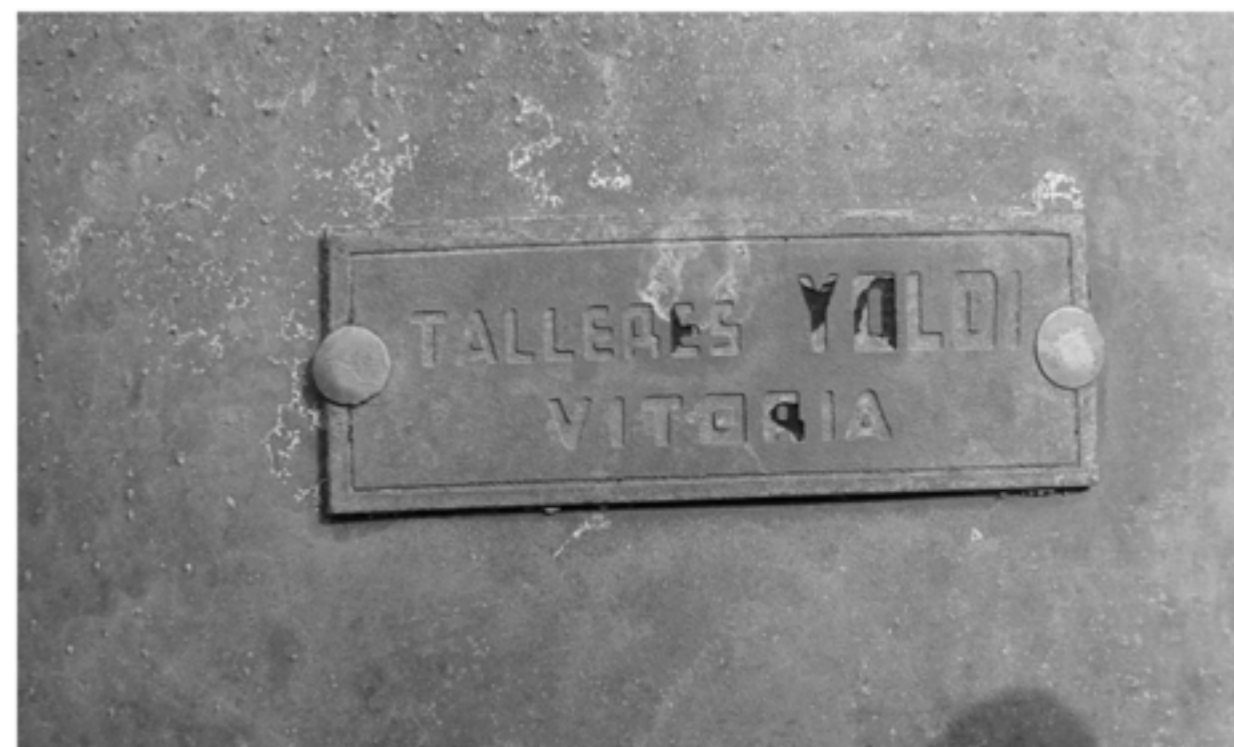

Imagen 1: detalle del pluviómetro de Atzeneta fabricado en los talleres Yoldi.

El 17 de julio de 1943 comenzaron las observaciones meteorológicas en el municipio de Atzeneta del Maestrat, aunque hay constancia documentada (ver imagen 2) de que en julio del año 1942, hace por tanto 75 años, ya había instrumentos meteorológicos instalados en la localidad. El primer observador fue Vicent Beltrán, conocido en el pueblo como Centet, que era tío-bisabuelo de Melcior Rovira Monfort, el cuarto observador meteorológico de Atzeneta (la mujer de Centet era hermana del bisabuelo de Melcior).

SECCION DE CLIMATOLOGIA
 Paises Los Vinos
 VALENCIA Plov. Ins. Grati. 20
 Hoja 093

492

QUESTIONARIO 1932

Nombre del pueblo: Atzeneta Provincia de: Castellon
 Partido judicial de: Atzeneta del Maest. Término municipal de: Atzeneta
 Altitud sobre el nivel del mar: 280 metros. 280 metros.
 Latitud: 40° 12' N 40° 12' N
 Longitud: 1° 32' E 1° 32' E

Si está en una ladera indicar en qué posición, en declive, al N, al S, etc., y a qué altura aproximada sobre el nivel del mar: en un valle muy estrecho rodeado de montes al S. al N.
 Causas predominantes: marítimo al nivel del mar.
 Clase de terreno (trazo, granito, arcillas, etc.): arcillas
 ¿Está dispuesto a observar igualmente las precipitaciones que indique el estado de la hora a las 12? Si (Citar fecha desde instalar el pluviómetro)
 ¿En propiedad de Vd., del Estado, del Municipio o de particular? de mi propiedad
 ¿Cuál es su naturaleza? de (Citar categoría)
 Largo: 5 Ancho: 5
 El sitio en que ha sido instalado el pluviómetro (a qué distancia está de las casas, edificios y árboles próximos): en un valle muy estrecho rodeado de montes al S. al N.
 ¿Que otros datos? de
 ¿Qué es el origen del viento o en qué dirección? (No debe indicar si está al N, S, E, O): de los alrededores al sur del pueblo
 Se sitúa en el punto más elevado o por lo menos de larga duración? definitiva
 Si Vd. acostumbrara a escribirlos hay en qué punto alguna persona que pueda sustituir en forma que no se interrumpiera las observaciones? Si
 Para el caso que más adelante pudiera cambiarse totalmente y gasta para las observaciones de temperatura, ¿el punto o fuente está en sitio no sujeto de edificaciones próximas y al que las lluvias no caigan sobre ellas?
 Después de escribir en la columna de la izquierda a la que hubiera de remitirse los instrumentos de medida que se le suministran las mismas medidas posibles? distintos a 2.5 km
 ¿Tiene algún instrumento meteorológico?
 Nombre del observador: Joaquín Monfort Beltrán
 Profesión: comerciante
 Fecha: 17 Julio 1943
 Distribución fecha de envío: 17 de septiembre
 Gastos: ---
 Observaciones: ---
 Este formulario deberá ser devuelto con el pluviómetro a Atzeneta o Valencia
 y como testimonio de Atzeneta o Valencia

Imagen 2: Cuestionario de instalación del observatorio de Atzeneta del Maestrat.

No sabemos por qué Centet comenzó a realizar observaciones meteorológicas en Atzeneta, si fue por una afición suya o, como cuenta la familia, se debió a que alguien de algún organismo oficial se presentó en 1942 en el pueblo solicitando colaboración para instalar y gestionar un observatorio meteorológico que se adhiriera a la red termopluviométrica secundaria del por entonces Servicio Meteorológico Nacional, o quizás, lo más probable, fue por ambas cosas. El caso es que en julio de 1943 (imagen 3), Vicent Beltrán comenzó a enviar datos de temperatura de la estación meteorológica de Atzeneta del Maestrat, y a partir de septiembre datos de precipitación y temperatura.

Provincia de Castellon Mes de Julio de 1943
 ESTACION Atzeneta TEMPERATURAS Observador Vicente Beltran

Día	Máxima M	Mínima m	Oscilación M-m	Media M+m 2	Día	Máxima M	Mínima m	Oscilación M-m	Media M+m 2
1					11	31	17	14	24
2					12	30	17	13	23.5
3					13	31	17	14	24
4					14	28	17	11	22.5
5					15	30	20	10	25
6					16	28	15	13	21.5
7					17	29	14	15	21.5
8					18	28	16	12	22
9					19	30	17	13	23.5
10					20	31	18	13	24.5
11					21	31	18	13	24.5
12					22	32	18	14	25
13					23	31	17	14	24
14					24	28	17	11	22.5
15					25	30	20	10	25
16					26	28	15	13	21.5
17					27	29	14	15	21.5
18					28	28	16	12	22
19					29	30	17	13	23.5
20					30	31	18	13	24.5
21					31	31	18	13	24.5
22					1	32	25	7	28.5
23					2	32	25	7	28.5
24					3	31	18	13	24.5
25					4	31	18	13	24.5
26					5	31	18	13	24.5
27					6	31	18	13	24.5
28					7	31	18	13	24.5
29					8	31	18	13	24.5
30					9	31	18	13	24.5
31					10	31	18	13	24.5
Suma						32	25	7	28.5
						32	25	7	28.5

Media de las máximas: 32 el día 20
 Mínimo de las mínimas: 14 el día 27
 Media de las medias: 24.5

Imagen 3: primera tarjeta de observación del observatorio de Atzeneta del Maestrat

En febrero de 1949, Centet murió repentinamente y el abuelo de Melcior, Joaquín Monfort Beltrán, por ser familia de Centet, continuó con los negocios que éste llevaba (comercio de ultramarinos, bodega de vino,...) y también asumió ser el observador meteorológico de Atzeneta.

Provincia de Castellon Mes de Enero de 1949
 Estación Atzeneta TEMPERATURAS Observador Joaquín Monfort

Día	Máxima M	Mínima m	Oscilación M-m	Media M+m 2	Día	Máxima M	Mínima m	Oscilación M-m	Media M+m 2
1	12	2	10	7	11	12	-1	13	5.5
2	12	2	10	7	12	12	-1	13	5.5
3	11	-1	12	5	13	11	1	10	6
4	12	0	12	6	14	12	2	10	7
5	11	2	9	6.5	15	14	2	12	8
6	12	3	9	7.5	16	15	2	13	8.5
7	12	4	8	8	17	15	3	12	9
8	13	3	11	7.5	18	15	4	11	9.5
9	13	2	11	7.5	19	15	3	12	9
10	13	1	12	7	20	15	3	12	9
Suma	121	17	104	69.0	21	15	3	12	9
					22	15	3	12	9
					23	15	3	12	9
					24	15	3	12	9
					25	15	2	13	8.5
					26	15	2	13	8.5
					27	16	2	14	9
					28	16	2	14	9
					29	16	1	15	8.5
					30	17	1	16	9.5
					31	17	1	16	9.5
Suma	174	23	151	98.5	Suma	174	23	151	98.5

Media de las máximas: 13.7
 Mínimo de las mínimas: 1.0
 Media de las medias: 7.9
 Máxima del mes: 18.0 el 30 y 31
 Mínima del mes: -1.0 el 1 y 2
 Media de las medias: 7.9
 8.º mayo: 17.0 el 30 y 31

Provincia de Castellon Mes de Marzo de 1949
 Estación Atzeneta TEMPERATURAS Observador Joaquín Monfort

Día	Máxima M	Mínima m	Oscilación M-m	Media M+m 2	Día	Máxima M	Mínima m	Oscilación M-m	Media M+m 2
1	17	2	15	9.5	11	17	4	13	10.5
2	16	2	14	9	12	9	3	6	6
3	12	0	12	6	13	18	2	16	10
4	13	0	13	6.5	14	20	2	18	11
5	15	-1	16	7	15	19	4	15	11.5
6	16	6	10	11	16	18	4	14	11
7	17	7	10	12	17	22	6	16	14
8	20	5	15	12.5	18	19	3	16	11
9	18	8	10	13	19	15	5	10	10
10	16	5	11	10.5	20	15	2	13	9.5
Suma	160	39.0	121	99.5	21	16	2	14	9
					22	17	2	15	9.5
					23	17	2	15	9.5
					24	17	2	15	9.5
					25	17	2	15	9.5
					26	17	2	15	9.5
					27	17	2	15	9.5
					28	17	2	15	9.5
					29	17	2	15	9.5
					30	17	2	15	9.5
					31	17	2	15	9.5
Suma	142	53.5	90.5	98.5	Suma	142	53.5	90.5	98.5

Media de las máximas: 15.4
 Mínimo de las mínimas: 4.5
 Media de las medias: 9.7
 Máxima del mes: 22.0 el 17
 Mínima del mes: -1.0 el 5
 Media de las medias: 9.7
 8.º mayo: 18.0 el 14

Imagen 4: arriba, tarjeta de observación de enero de 1949, la última firmada por Vicente Beltrán; abajo, tarjeta de observación de marzo de 1949, la primera firmada por Joaquín Monfort.

Como la estación estaba situada en una parcela que era de la familia de los dos, de Centet y de Joaquín, la gestión del observatorio ha ido pasando de padres a hijos y nietos a lo largo del tiempo, y aún continúa estando al mismo sitio que en 1942.

Las lluvias torrenciales de octubre de 1962, otro fenómeno registrado por Joaquín Monfort, dejaron un impacto tremendo en gran parte de la provincia y también en la localidad de Atzeneta, que fue la que tuvo el registro más alto de precipitación en los 5 días que duró el temporal, entre el 13 y el 17. En total se recogieron 445.0 l/m², (imagen 8), de los cuales, 215.0 l/m² sólo el día 14, pero como explicaba Joaquín Monfort a su nieto Melcior, debió de llover mucho más, porque la lluvia de ese día excedió la capacidad del pluviómetro, y éste se desbordó.

No fue el único pluviómetro que se desbordó ese día 14 de octubre de 1962 en la provincia, en el observatorio de la ciudad de Castellón se registraron 210.5 l/m², aunque el observador dejó anotado en el cuaderno de observación lo siguiente: "la precipitación registrada en este observatorio, ha sido la indicada pero la caída realmente ha sido superior ignorándose su valor debido a que el pluviómetro rebosaba y se perdió".

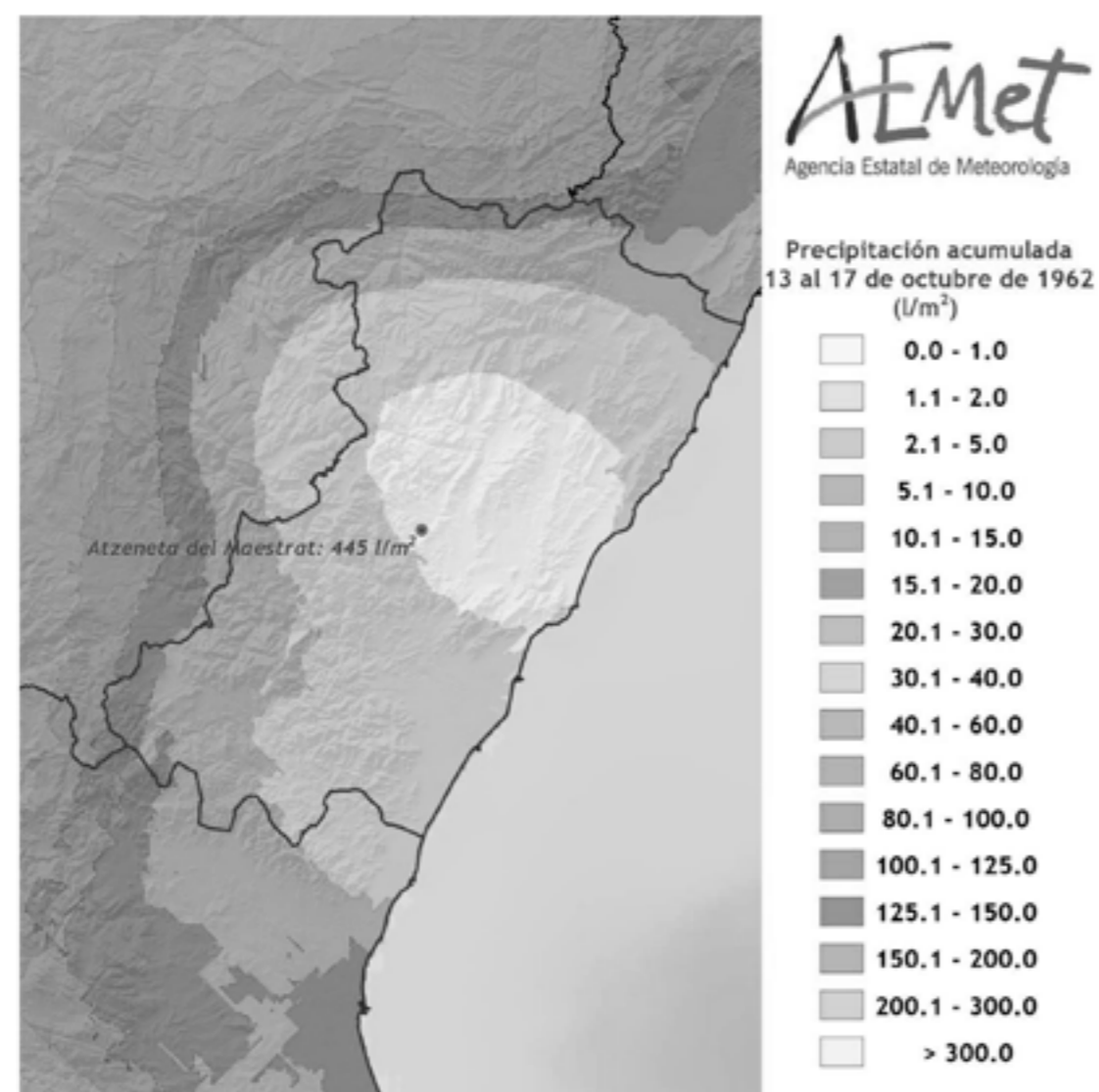

Imagen 8: precipitación acumulada en el temporal de lluvias torrenciales de octubre de 1962 en la provincia de Castellón. 445.0 l/m² registrados en Atzeneta. El valor más alto del temporal.

Joaquín Monfort también realizó observaciones fenológicas desde el año 1971. En sus anotaciones aparecen datos de floraciones de árboles, salida de hojas, pérdida de hojas, llegada de aves migratorias, partida de estas aves...

En los últimos veinte años, ya con Melcior Rovira Cabedo de observador, se han seguido anotando, además de los datos diarios de temperatura y precipitación, los fenómenos meteorológicos más adversos que se han producido en Atzeneta. Como efeméride destaca el episodio de lluvias torrenciales de octubre del 2000 (imagen 9), el mayor temporal de lluvias en Atzeneta desde que está la estación, en el que se llegaron a registrar 460.5 l/m², de los cuales, 199.8 l/m² el día 22 y 207.4 l/m² el día 23.

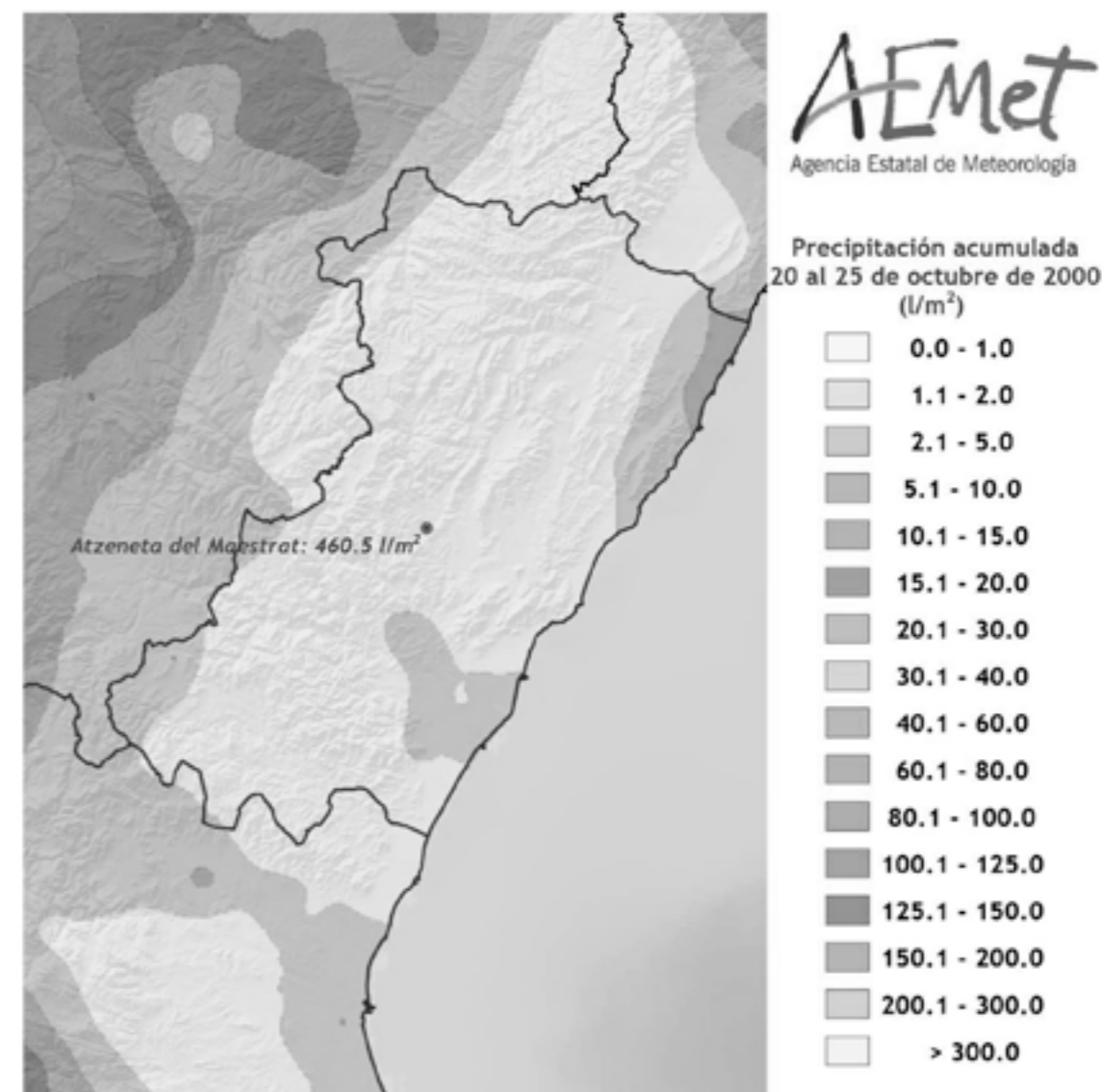

Imagen 9: precipitación acumulada en el temporal de lluvias torrenciales de octubre de 2000 en la provincia de Castellón. 460.5 l/m² registrados en Atzeneta.

En el año 2006, con la ampliación de la red de estaciones automáticas, AEMET pensó instalar una de ellas en Atzeneta del Maestrat, junto al histórico observatorio, aunque el emplazamiento no era muy adecuado para una correcta ubicación de la torre de viento, por lo que desinteresadamente, Melcior Rovira cedió una parcela propia ubicada en un terreno agrícola de almendros próximo a la población, para lo que incluso se tuvieron que arrancar dos árboles para hacer hueco a la estación meteorológica.

Melcior Rovira (padre) es el actual titular de la estación, aunque las observaciones las hacen tanto él como su hijo, que ya es la cuarta generación de observadores meteorológicos de la localidad. De hecho, el hijo, debido a la pasión por la meteorología

vivida desde la niñez en su casa, se ha licenciado en Física y ahora se encarga de comprobar los instrumentos y de digitalizar todos los datos.

Imagen 10: Estación automática de Atzeneta del Maestrat

Han pasado 75 años desde la instalación de los primeros instrumentos meteorológicos en la Atzeneta, pero ellos, Melcior padre y Melcior hijo, siguen tomando medidas en el viejo pluviómetro Hellmann de la fábrica Yoldi (imagen 11), que estrenó Vicent Beltrán, Centet, allá por 1943. Junto a ese viejo pluviómetro hay otro más moderno, pero Melcior comenta que las mediciones del antiguo no coinciden exactamente con las del moderno, y por mantener la homogeneidad de la serie, y seguramente por razones sentimentales, él prefiere seguir haciendo las medidas en el antiguo. De hecho éste es el principal valor del observatorio, su antigüedad y la homogeneidad de la serie: sin cambios de ubicación, sin cambios del entorno, sin cambios urbanos apreciables, sin apenas cambios de instrumentalización (mismo pluviómetro y termómetros de mercurio de AEMET o antiguo INM); y la mayor parte de los datos tomados sólo por dos observadores diferentes (Joaquín y Melcior).

Imagen 11: pluviómetro Hellmann de la fábrica Yoldi de Atzeneta del Maestrat. 75 años de observaciones pluviométricas ininterrumpidas en la localidad.

Gent d'ací

Felipe Peña, un observador anónimo de los cielos de Atzeneta

Juanma Velasco

Cuando Felipe me abrió la puerta de su casa, comprobé que no había visto su rostro jamás, pese a su confesión previa y telefónica de que eran ocho sus años de residencia en Atzeneta. A pesar de que este entrevistador no frecuenta sus calles a diario, confiaba en que no me resultara del todo desconocido, que la escasa densidad de población de nuestro municipio hubiera sido suficiente como para tener algún encontronazo visual, pero no, Felipe Peña resultó ser todo un desconocido consciente para mis retinas.

De inmediato uno advierte que está frente a un tipo sosegado, cortés de ademanes, hospitalario de raíz y quizá, al principio, y sólo al principio, un poco embarazado por acoger en sus dependencias a alguien con la misión de darle visibilidad entre los vecinos a través del BIM.

Pero uno no pretendía hurgar en el Felipe cotidiano que se desenvuelve laboralmente a diario entre Onda y Atzeneta, destinando casi un par de horas diarias a salvar esa distancia; pretendía exteriorizar al Felipe astrónomo mucho más que aficionado, diletante le encajaría mejor; una inclinación, la de desmenuzar el cosmos, por la que siempre uno ha tenido una vocación que no ha trascendido más allá de la lectura divulgativa. Conversamos, sin tomar apuntes, en la extensión vital de su buhardilla que destila intimidad, insomnios, nebulosas planetarias y una erudición sosegada y acumulativa, una de éstas que se adquiere noche a noche, cielo a cielo, prospectando más allá incluso de la curiosidad, perseverando en la voluntad como

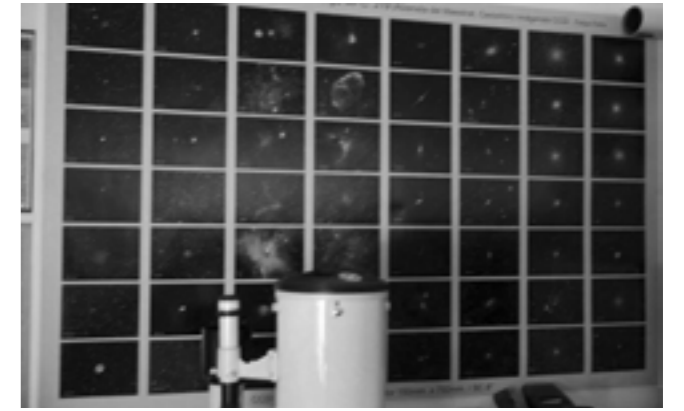
única herramienta capaz de vencer a la pereza y la ignorancia unidas.

Sumaron tres las horas de plática. Sin guion, tres horas de preguntar, de aprovecharme, de nutrirme, lo reconozco, de los conocimientos de Felipe para incrementar mi pírrico bagaje cosmológico. La voz siempre ponderada, sin un sólo intento de impresionar, no en vano mantiene la nobleza del jugador de rugby que fue en su Bilbao de juventud y de nostalgia. Mantiene todavía una arboladura robusta, aunque los cincuenta y tantos le hayan restado elasticidad y concedido, sin excesos, algunas carnes de más. Se percibe, sin que lo exteriorice, una morriña

benigna de cuando se desenvolvía pletórico practicando el deporte al que la máxima califica como de brutos, pero que no admite ni farsantes ni fingidores y del que dimana una caballerosidad que ya quisiera para sí el fútbol.

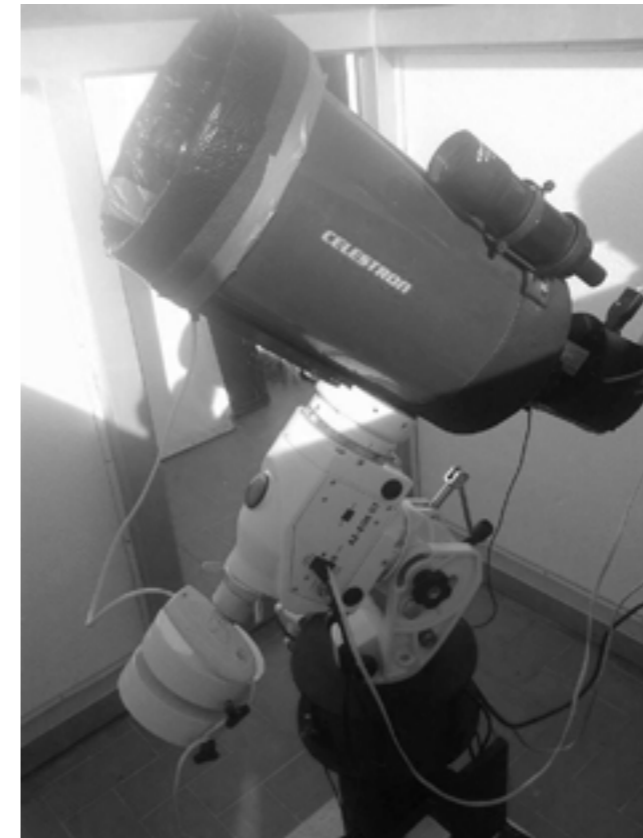
El clásico Servicio Militar ejerció de celestina. Destinado al Tetuán 14, conoció a la que acabaría siendo su mujer, María Dolores, con raíces en Mosqueruela. Retornaron a su Bilbao oriundo y cuando la crisis de finales de los ochenta golpeó la siderurgia de Euzkadi, se instalaron primero en la familiaridad de Castellón y después, hace esos aproximados ocho años a los que aludía, en Atzeneta, en una casa que María Dolores se empeñó en que tuviera una buhardilla desde la que su marido pudiera seguir construyendo su intrahistoria como notario de los cielos.

Salimos a la azotea y me descubre su telescopio reflector Celestron 8", 200 mm de diámetro y 2.000 mm de distancia focal, montado sobre un soporte que le permite posicionarse en todas direcciones hasta adoptar el enfoque que el astrónomo le ordena a través del software adecuado. El telescopio lleva incorporada una cámara fotográfica con CCD, que es un sistema de detección de la imagen basado en el efecto fotoeléctrico. Posee otro telescopio complementario, un Newton, y otra cámara también con CCD que alterna en función de las observaciones que practica.

Ya no se estila lo de mirar por el objetivo de la lente. Felipe suele, salvo en contadas ocasiones, visionar la bóveda desde alguna de las pantallas de ordenador que tiene habilitadas y que coordina con dos de los programas más utilizados por los astrónomos: el Sky y el Astromérica. Sin embargo, el romanticismo de acoplar el ojo ha dejado paso al pragmatismo de la precisión digital que permite, incluso a mí, que soy un neófito en estos menesteres, adivinar un asteroide y su trayectoria cuando Felipe conduce mis ojos hasta el lugar exacto de la pantalla. Sin embargo, la observación posterior del cometa existente en el archivo de sus observaciones y que me aproxima para documentar mi curiosidad, ya se me escapa en un primer barrido y Felipe se ve obligado a cerrar el campo, a ampliar la imagen para que mi torpeza pueda adivinar un breve movimiento de un puntito mínimo, de una magnitud tenue sobre un fondo negro que es ese objeto que a Felipe le provoca la excitación emocional para la que vive cuando se abstrae en su buhardilla de avistar universos.

Uno venía informado de que Felipe reportaba en determinadas ocasiones, datos al Minor Planet Center (MPC), uno de los organismos astronómicos más reputados del planeta radicado en la Universidad de Harvard. Esa institución recibe medidas obtenidas de observaciones realizadas por profesionales y aficionados. El instituto las contrasta con las suyas en aras de mapear, con el máximo detalle, una bóveda celeste que no deja de sorprender por la cantidad de nuevos objetos siderales que arroja no sólo la propia evolución cósmica, sino el avance del conocimiento. El MPC se ha convertido, a su vez, en el máximo referente del colectivo de astrónomos, sin distinciones de nacionalidad o de grado de profesionalismo. Esa relación simbiótica entre observadores y organismo contribuye a fijar con detalle el mapa estelar de potenciales peligros cósmicos que acechan a la Tierra por su condición de cuerpo astral impactable por asteroides y cometas.

Para refrendar el calado astronómico de Felipe, baste añadir que el MPC no deja que cualquiera pueda enviarle registros y medidas para evitar intrusiones de advenedizos o de legos con ínfulas newtonianas, no. Se requiere de una homologación del observatorio que, por supuesto, sí posee el del "tomatero", que así se conoce a los nativos de Deusto como Felipe. En la provincia de Castellón sólo existen tres observatorios homologados, dos radicados en Segorbe, uno de ellos regentado por Rafa Ferrando, quizá el astrónomo aficionado más ilustre que opera en la provincia, al que le une con Felipe algo más que el compartir campo y que el vasco califica como amistad. Ferrando, valenciano de origen pero segorbino de observaciones, ha descubierto más de 500 asteroides, una supernova y una nova. Felipe bautizó a su observatorio como "El Maestrat" y su código de referencia es el J19.

Su trayectoria como astrónomo está revestida con la ocupación durante más de una década del puesto de secretario de la Sociedad Astronómica de Castellón (SAC). Más tarde ingresó como miembro de la Asociación Astronómica de Sabadell, una de las más prestigiosas del país. Sigue colaborando en la organización de las jornadas de astronomía del Planetario de Castellón que este año han celebrado su veinticinco aniversario.

Los astrónomos parecen, por la naturaleza de su ámbito, tipos peculiares, introspectivos, metódicos,

silenciosos en el desempeño de su actividad, en consonancia con el mutismo celestial, pero esta apreciación quizá sólo sea una conjetura atrevida que uno formula desde su escasa colección de astrónomos de cabecera. La especialidad, y a la vez la debilidad, de Felipe son los asteroides, los cúmulos globulares y las nebulosas pese a que nada de lo cosmológico le es ajeno. Ha completado y publicado el catálogo Messier (consultable en YouTube) que es algo semejante a escalar los tres miles pirenaicos, valga el símil montañoso y sé que Felipe me disculpará lo rudimentario de la comparativa. Se trata de descubrir, observar y fotografiar los 110 objetos astronómicos que Charles Messier, un astrónomo francés esencial en la historia de la astronomía, documentó ya entre 1774 y 1781 en los cielos de París. Entre el centenar largo de elementos se hallan galaxias, nebulosas y cúmulos de estrellas abiertos y globulares.

Consciente de la debilidad de mi conocimiento, pregunto y pregunto, y pregunto. Y observo también, pero con mi propio telescopio de analizar comportamientos, la atmósfera de aquella estancia que encierra el cosmos personal de un hombre sabio, la emoción tranquila que despide un Felipe al que ya intuyo cómodo con la conversación; las miles de horas acumuladas en aquel santuario, la capacidad del autodidacta que ha tapizado las paredes con docenas de sus propias observaciones traducidas al limpio de la fotografía y muchas más que guarda enrolladas, sin exhibir, por falta de espacio.

La flecha del tiempo ha transcurrido celérica y amena. En junio, en el Castell, algunos de los lectores quizá hayan asistido al "Sopar del estels" para el que Felipe se ha ofrecido como divulgador, en una iniciativa singular auspiciada por un Ayuntamiento siempre favorable a dinamizar esta porción de interior provincial que además de la riqueza de sus suelos, ofrece también como atractivo de valor la pureza de unos cielos apenas se deja de lado la influencia lumínica de la propia localidad.

A aquellos que hayan asistido a la singularidad y lean estos párrafos, la sorpresa de contar con un vecino que de tanto en tanto se cartea con Harvard ya no les abrirá los ojos del asombro, pero para aquellos habitantes que no sepan que Felipe Peña es un tipo ilustre que pisa a la vez de puntillas y con firmeza, esta lectura les debiera procurar parecida admiración que al autor le supuso su descubrimiento como vecino y como persona.

Ens contem des del Col·legi

IV TROBADA CRA DEL PENYAGOLOSA A LES USERES

El dia 10 de maig vam celebrar la IV trobada CRA del Penyagolosa a Les Useres. Ja pel 2013 encetàrem aquesta iniciativa per dinamitzar la convivència dels nostres infants, poder gaudir d'un dia en comú amb activitats motivants.

Però sí, aquest any tornàvem a Les Useres després d'alguns anys.

Aquesta vegada amb una proposta valenta i decidida: volíem fer un musical, "Cinderella Rockerfella", per compartir-lo amb tota la comunitat educativa.

Els primers passos i assajos van ser en gener, reconeixent que va ser dur el començament. Reunions de coordinació de mestres, nerviosismes i temors donaren lloc, poc a poc, a bons resultats en els assajos. Dic açò perquè l'obra va ser assajada per parts en cada aulari.

Imagineu-vos! I per fi arribà el dia 10 de maig. Alumnes i mestres, amb valentia, van realitzar l'únic assaig general on per primera volta actuàvem tots junts. La tranquil·litat nostra era la bona coordinació i la preparació dels nostres alumnes, els quals no van defraudar. Bé actuant a l'escenari, bé cantant al cor o dissenyadors decorats, tot el nostre alumnat participà en l'actuació, donant com a resultat un èxit d'assistència al poliesportiu "José Luís Nebot".

Però l'èxit educatiu va més enllà del que eixe dia es va vore. L'èxit real va estar en poder gaudir del bon ambient creat en el claustre, la il·lusió i implicació. L'èxit real va estar en vore com els nostres alumnes millora-

ven la seua convivència durant els assajos. La col·laboració i el companyerisme van ser valors fonamentals durant el procés. Tanmateix, i per anar finalitzant, voldríem destacar el treball relatiu a l'aprenentatge de l'anglès, ja que vam haver d'aprendre les cançons en aquesta llengua. Quantes voltes vam consultar el diccionari per a saber què estàvem cantant!!! Quantes vegades vam haver d'aprendre bé la pronunciació de les paraules!!!

Una meravella.

Com deiem abans, un èxit de totes i tots.

C.P. Atzeneta

Medi ambient

Paco Esteller

Caragolet

- **NOMBRE CASTELLANO:** Chochin.
- **NOMBRE VALENCIANO:** Caragolet.
- **NOMBRE CIENTÍFICO:** Troglodytes troglodytes.
- **CLASIFICACIÓN:** Orden Paseriforme, familia Troglodítidos.
- **HÁBITAT:** Bosques, matorrales, setos y zonas de cultivo.
- **ÁREA DE DISTRIBUCIÓN:** Europa, Asia, África, y America.
- **CARACTERÍSTICAS:** Mide unos 9 cm, posee un cuerpo compacto y rechoncho terminado en una pequeña cola, mantenida casi siempre levantada. La coloración del plumaje es pardusca, mas clara en la parte inferior, con abundantes listas oscuras dispuestas en las alas, flacos y cola.
- **VIDA Y COSTUMBRES:** Anida en los setos, matorrales, y orificios. El nido lo construye a base de elementos vegetales revestido de musgo y plumas. Su construcción depende del macho, este construye varios nidos y la hembra corresponde la elección del nido, realiza una sola puesta de 5-8 huevos, que son incubados por la hembra, durante 14-16 días. Las crías son alimentadas por los progenitores, los machos pueden ser polígamos, y abandonan el nido a los 15-18 días.

Adormidera

- **NOMBRE CIENTÍFICO:** Papaver somniferum.
- **FAMILIA:** Papaveráceas.
- **SINONIMAS:** Amapola, herba dormidera, lodebarr, dormideira.
- **DESCRIPCIÓN:** Planta narcótica, herbácea con raíz napiforme; tallo erguido y poco ramificado; hojas alternas de color azulado, blandas, con márgenes ondulados o dentados y nerviaciones prominentes; flores relativamente grandes y de color lila con mancha violácea en la base de los pétalos. Frutos en gran capsula conteniendo numerosas semillas.
- **PROPIEDADES:** Calmante, hipocolesterolemian-te, narcótico dolores, grietas cutáneas, quemadura.
- **PARTES UTILIZADAS:** Toda la planta.
- **COSECHAR EN:** Verano.
- **COMO SE USA:**
 - **Para la salud**
Dolor de muelas. Infusión: Poner tres cabezas en agua bien azucarada hasta obtener consistencia de jarabe. Diluir una cucharada de este jarabe en un vaso de agua, para hacer enjuagues.
 - **Para la belleza**
Para reforzar el cabello. Loción: poner 30 gramos de cabezas de adormidera sin semillas, en un litro de agua, hervir, filtrar y frotar el cabello cabelludo.

Des de la UJI LA CULTURA IBÈRICA A ATZENETA (I)

Miguel Ángel Moliner

1. INTRODUCCIÓ

Un dels objectius de la meua col·laboració en aquesta nova etapa del BIM és fer una cerca de documents acadèmics on s'ha investigat alguna qüestió relacionada amb Atzeneta. Des de la universitat tenim accés a bases de dades on estan dipositades investigacions de totes les temàtiques d'arreu del món i és factible buscar per paraules clau. La veritat és que he trobat prou de material, la major part relacionat amb la història del nostre poble, que intentaré resumir en un seguit d'articles.

Hui vull parlar-vos de la presència del poble iber a Atzeneta, és a dir, del poble que dominava la façana mediterrània de la península abans de la conquesta dels romans (fa més de dos mil anys). L'investigador de referència és el Dr. Ferran Arasa i Gil (Castelló de la Plana, 1957), professor de Prehistòria, Arqueologia i Història Antiga de la Universitat de València. És un especialista en arqueologia clàssica, que ha centrat la investigació en l'epigrafia, l'escultura, l'arquitectura, els paisatges rurals i la història de l'arqueologia valenciana.

El professor Arasa va publicar un llibre editat per la Diputació de València amb el títol La romanització a les comarques septentrionals del territori litoral valencià. Poblament ibèric i importacions

itàliques en els segles II-I aC. Arasa (2001) estudia una zona de 105 km de llargària, limitada al nord pel riu Sénia i al sud per la serra d'Almenara, incloent-hi part del terme d'Atzeneta. El treball desenvolupat consisteix a estudiar els assentaments de l'època iberoromana i les produccions artesanals, sobre tot ceràmiques i d'importació, i elaborar una fitxa per cada jaciment estudiat.

Abans d'entrar en matèria, vull aclarir que la informació que us exposaré a continuació, l'he tret d'aquest llibre, del qual, sense tindre coneixements específics, m'he atrevit a fer un resum i alguna xicoteta interpretació lliure. Qualsevol errada d'interpretació és només responsabilitat meua.

Vull fer un agraïment molt especial al professor Dr. Arasa per autoritzar-me a utilitzar el seu material, i per les correccions i puntualitzacions que ha fet a aquest text que, sense cap mena de dubte, l'han millorat considerablement.

2. UN POC DE CONTEXT HISTÒRIC

El període ibèric final, tardà o iberoromà es data en els segles II-I aC. L'inici es pot situar entre el conflicte romanocartaginès (218 aC) i la pacificació dels territoris conquerits per Roma a la façana mediterrània peninsular (190 aC). En aquests inicis del segle II aC,

l'acció de Roma comença a condicionar el desenvolupament de la cultura ibèrica, circumstància que, lentament, provocarà la seua desaparició. Per tant, els segles II i I aC són un període de transició en què conviuen la cultura ibèrica i la romana fins que acaba imposant-se aquesta amb el principi de l'imperi. La romanització va iniciar-se amb la conquesta de les ciutats més importants, mentre que el món rural va ser un objectiu secundari en l'ocupació, la qual cosa va permetre que els trets culturals autòctons perduraren més temps. Els oppida són llocs elevats, la defensa dels quals s'ha reforçat amb la intervenció humana, i eren utilitzats per la població autòctona per dominar terres de conreu i com a refugi fortificat. Són considerats les primeres formes d'aldees o centres protourbans d'Europa. Entre la segona meitat del s. II i l'I aC apareix un nou tipus d'assentament caracteritzat per l'ocupació de terrenys plans al peu de muntanya, preferentment en vessants suaus, substituint els emmurallats i de difícil accés. En aquest segon tipus d'assentaments es nota la influència dels materials i tècniques constructives romanes.

Al llibre d'Arasa (2001) es fa una descripció molt interessant de les construccions, de l'economia de l'època, de la vaixel·la ceràmica, de les creences, de la llengua i

l'escriptura, dels ritus funeraris i de la propietat. Només cal dir que els ibers eren un grup heterogeni de pobles que ocupaven part de la península Ibèrica abans de la conquesta romana. A la nostra zona el poble iber que ocupava el territori es deia ilercavons, els dominis dels quals limitaven al sud amb el riu Millars (edetans) i al nord s'estenien més enllà del riu Ebre.

3. ELS ASSENTAMENTS DE L'ÈPOCA IBÈRICA A ATZENETA:

El tossalet de la Valera

Per mitjà de l'estudi de les ceràmiques d'importació de procedència itàlica, Arasa (2001) identifica 103 assentaments ibèrics que continuen ocupats després de la conquesta romana a les comarques del nord del País Valencià. Entre aquests, en trobem un de localitzat al terme d'Atzeneta del Maestrat. Us faig una transcripció literal de la fitxa descriptiva de les pàgines 161 i 162 del seu llibre.

Arasa, 1994, 204-207; Arasa, s. v. "Tossalet de la Valera, el, a Aranequí, 1996, 174.

Està situat en un petit cim (520 m) de la serra del Bovalar que separa els corredors d'Atzeneta i de la rambla Carbonera, sobre el pas del Collao per on passa el camí de les Useres i l'actual carretera, a 26 km de la costa. El lloc presenta unes bones condicions defensives a causa dels seus pronuncisats pendents, i permet un control visual dels accessos al coll des del barranc del Collao, cap al SE, i de tot el pla d'Atzeneta cap al nord. L'altitud relativa és de 110 m. La zona està abançada i conrea-

da en part i ha sofert importants transformacions. Encara que el jaciment no ha estat topografiat, sembla tractar-se d'un assentament petit. L'únic assentament visible és el tossal de la Balaguera, situat a una distància excessiva, 15,2 km cap al SE, i el més pròxim és el racó de Rata, situat a 10,7 km cap al SE.; tanmateix, en realitat el més pròxim és el Castell (Atzeneta), situat a 2,5 km cap a l'oest i fora de l'àrea d'estudi (Arasa, 1994, 206-207). El camí més pròxim és el que uneix les localitats de les Useres i Atzeneta, que passa a 0,2 km cap a l'est. El punt d'aiguada més pròxim és la font del Mestre, situada a 1,4 km cap a SSE.

El jaciment fou localitzat per M. Díaz i ha estat prospectat també per E. Grangel. Les restes ceràmiques són escasses en general, i s'estenen per un petit altiplà superior i per les vessants E-SE en dues terrasses, on es troben indicis d'ocupació corresponents al període Ibèric Final, consistents en algunes vores de càlats¹, fragments decorats amb motius vegetals i ceràmica grisa emporitana. Les transformacions agrícoles i la construcció d'algunes casetes han fet desaparèixer quasi per complet les restes constructives; només es conserva un tram d'un mur possiblement ibèric al vessant sud. Entre les ceràmiques arreplegades n'hi ha de fetes a mà que poden pertànyer a una primera ocupació en l'edat del Bronze. També hi ha escasses restes d'una ocupació dels segles I-II dC, i més abundants, de l'Edat Mitjana.

Les ceràmiques d'importació són molt escasses. Els materials estudiats són 9 fragments ceràmics: 2 de campaniana², 1 de parets fines i 6 d'àmfora itàlica, entre ells

1-Els càlats són una forma ceràmica molt característica del període ibèric final (segles III-I aC)
2-És una producció característica del segle II aC, originària de la zona de Nàpols, destinada sobretot a l'exportació i transportada com a càrrega secundària dels vaixells que exportaven les àmfores de vi itàlic. La seua exportació es caracteritza, doncs, per ser marítima i complementària.

1 d'ansa. Tot i que les restes trobades són molt escasses, l'ocupació de l'assentament pot datar-se de manera aproximada al segle II aC.

Arasa (2001) comenta la situació tan aïllada d'aquest assentament dintre del corredor d'Albocàsser. Diu que el fet que no s'haja fet una prospecció més exhaustiva del corredor impedeix extraure conclusions sobre el perquè del seu aïllament, ja que és possible que hi haja altres oppida encara no descoberts. Arasa (2001) atorga a aquest assentament un caràcter defensiu perquè sembla vigilar el pas entre Atzeneta i les Useres.

En la zona estudiada (des del riu Sènia fins a Almenara), a diferència d'altres indrets de la façana mediterrània, no hi ha grans oppida (extensió de 8-15 ha). Per a Arasa (2001) és estrany que sols trobem xicotets assentaments (màxim 1 ha) perquè les possibilitats agrícoles de la zona no tenen res a envejar a les localitzades al sud d'Almenara. Al llarg del s. II aC, l'estructura del poblament ibero-romà descansa, doncs, en petits nuclis fortificats situats en altura i amb una continuïtat en la seua ocupació.

Aquest jaciment és part de la nostra història i del nostre patrimoni, que tots hem de respectar i cuidar. Caldria fer un esforç per protegir aquest i altres jaciments i per recuperar-los, la qual cosa podria convertir-se en un atractiu turístic de primer nivell.

Nota de l'autor: al pròxim número del BIM publicarem la segona part d'aquesta investigació on parlarem d'altres vestigis ibers i romans a Atzeneta.

Atzeneta antiga

En aquest número volem fer un recull d'imatges de la Guerra Civil. Són prou eloqüents com per a afegir altres comentaris que els seus respectius peus de foto.

1

2

3

1. L'Església bombardejada
2. Les tropes en una balconada municipal
3. Tropes republicanes defilant per el carrer Sant Bertomeu
4. Les tropes entrant en l'Església
5. Pont de la Ramblella de Meanes destruït
6. Soldats a les balconades de les instal·lacions de la Guàrdia Civil i l'Ajuntament
7. Pont de la Ramblella de Meanes bombardejat

Les associacions parlen

Ames de casa d' Atzeneta

ACTIVITATS DE L'ASSOCIACIÓ D'AMES DE CASA D'ATZENETA DURANT ELS MESOS DE MARÇ, ABRIL I MAIG

- El dia 1 d'abril va tindre lloc una xarrada nutricional a càrrec de tècnics d'Herbalife.
- El dia 8 d'abril es va fer una demostració de productes Tuperware
- El dia 1 de maig vàrem fer una caminada a l'àrea recreativa del camí del Castell amb posterior berenar i assemblea.
- El dia 11 de maig la presidenta, acompanyada de dos membres de la junta, van assistir al dia provincial de les ames de casa a Artana.
- Els dies 13 i 14 de maig 11 persones de l'associació van fer un viatge a Lloret, Tossa de Mar i Girona al "Temps de les flors".
- El dia 23 de maig vam fer un viatge a Barcelona per assistir a la gravació del programa "AHORA CAIGO". Per la vesprada vàrem visitar la ciutat. Anàrem un total de 54 persones i vam gaudir molt.
- Del dia 28 de maig fins al 2 de juny hem realitzat un viatge a El Burgo de Osma i província de Soria. Ha estat molt complet i els assistents, un total de 37, han quedat molt contents.
- Des d'ací animem a totes les sòcies a participar en les activitats i viatges que organitzem.

*Una salutació
LA JUNTA*

Asociación de Auroros de Atzeneta del Maestrat

Juanjo Escrig

Copia del libro de Mosén Jesús, la festa de Sant Gregori, pag. 115. Salvoconducto que otorga Josep Agut, alcalde ordinario y primero en orden de esta villa de Atzeneta del Maestrato, y su jurisdicción, en el Reino de Valencia y gobernación de Morella.

Hago saber a los señores gobernadores, alcaldes mayores, ordinarios y demás ministros de justicia quienes este les despacho vieren, como Joseph Safont y Martí, labrador y vecino de esta villa, sale de ella y va a la Iglesia del señor San Gregori Ostiense, del valle de Verruenza, Termino de la villa de Sorlada, diócesis de pamplona, del reino de Navarra, para traer una porción de agua pasada por la reliquias de dicho Santo para esta expresada villa de Adzaneta. Y para ello conste y no se le ponga impedimento, detención ni embarazo alguno en su viaje. Otro si les suplico que necesitando, pidiéndolo y suplicándolo, y no rogando se dignen darle lo que necesitase para proseguir su viaje, que en hacerlo así harán una caridad, y obraran justicia, e yo hare por vs. otro tanto siempre que se les ofrezca. Dado en la villa de Adzaneta del Maestrato, a los veinte días del mes de abril de mil setecientos ochenta y tres años.

Joseph Agut, alcalde. Por mandato de su..... (il-legible) Bartholome Mallo, escribano.

Pase a Navarra, por lo que expresamente testimonio. Con un macho negro de seis palmos cerrado, que ha de volver en quatro días. Lleva a ocho pesos para sustento.

Calahorra, a 28 de abril de 1783 (firmado y rubricado).

Muñiz lleva como dos azumbres

de agua. Firma ilegible.

Cabe reseñar que en aquel tiempo los "filoxera" atacaba las viñas y por eso decidieron ir a por el agua de San Gregorio para bendecir los campos y acabar con las plagas.

234 años después, el día 2 de marzo de 2017, jueves a las 10'30 h. Antonio Escrig, Agustín Renau y Juanjo Escrig fuimos recibidos por Don Joaquín Orte, cura de la parroquia de Aucin de la diócesis de Pamplona. Muy amablemente nos abrió la Basílica y nos empezó a contar cosas de San Gregorio. La Basílica solamente se abre los sábados y domingos, aparte de las festividades. Cabe reseñar que es una Basílica preciosa y que parece la capilla Sixtina en pequeño por la cantidad de pinturas que tiene. También tiene una hospedería, donde se encuentra un museo con todos los monumentos más repre-

sentativos del Camino de Santiago, hechos en maquetas.

Una vez Don Joaquín terminó de explicarnos toda la historia (casi dos horas) sacó el relicario de San Gregorio con su cabeza de plata y la mitra de obispo, y después de unas oraciones con la reliquia en el altar mayor, nos dio el agua de San Gregorio.

Antes de continuar con el agua de San Gregorio, cabe recordar que nació en Roma en la primera mitad del siglo IX y en el año 1039 apareció por Navarra.

San Gregorio era obispo de Ostia y Cardenal de la Iglesia, fue monje benedictino en el monasterio de San Cosme y San Damián en roma. Vino a España como misionero enviado por el papa Benedicto IX para conjurar una plaga de langosta que había invadido los campos y arrasaba trigales, viñedos, olivares y todo lo que pillaba.

Hay gente que dice que vino a España como peregrino para visitar el sepulcro de Santiago.

Vino al reino de Navarra, fue a Calahorra y Logroño que dependían del obispado de Nájera perteneciente al Reino de Navarra. Se quedó en Logroño, ya que cerca están los monasterios benedictinos de San Millán y Valvanera.

Murió en Logroño en la calle Rúa Vieja el día 9 de Mayo de 1044. Al morir, sus discípulos lo pusieron en un ataúd, encima de una mula, ésta cruzó el río Ebro y siguió caminado. A unos 40 km la mula cayó en la falda del monte Peñalba, pero se levantó y recuperó el camino. Reventó la mula en la cumbre del monte San Salvador, donde sepultaron su cuerpo.

Luego se construyó una ermita y más tarde la Basílica.

San Gregorio es famoso porque conseguía erradicar las plagas del campo: langosta, oruga, pulgón, hormiguillo, cuquillo, arañuela, gusano, revoltilla, escarabajo, lagartija, ratones, etc. Además de acabar con las heladas que acababan con los frutales, todas las plagas del campo pedían intercesión al agua de San Gregorio, que también curaba el mal de oído.

Hoy en día con los insecticidas, muchas plagas han desaparecido.

Pero ¿Por qué tanta devoción a la religión de San Gregorio?. Fue el rey Felipe II y su hijo Felipe III los que fueron ya a por agua de San Gregorio, pero más tarde el Rey Fernando IV, fue el que concedió una cedula el 14-X-1757 para que la reliquia de San Gregorio con su cabeza fuese por casi toda la geografía española que estaba assolada por plagas, pidiendo su intervención, luego al Reino de Valencia y de allí a la diócesis de Tortosa, donde pertenecía Atzeneta.

Si tenemos en cuenta que la ermita de San Gregorio se construyó en 1723, ya suplicaron para unos años más tarde, traer el agua de San Gregorio. De ahí el dicho popular que dice: andas más que la cabeza de San Gregorio.

La cabeza de San Gregorio está

totalmente recubierta de plata con un orificio en la parte superior del cráneo y otros en el cuello. Mediante un embudo de plata se vertía el agua por la parte superior y tras bañar toda la santa reliquia, salía por el cuello a una especie de recipiente, también de plata, donde era recogida cuidadosamente.

El agua pasada por la reliquias del santo, se hacía los días más señalados, el día doce de marzo, fiesta de San Gregorio Magno, y el día 9 de mayo solemnidad de San Gregorio Ostiense. No sé si ahora se hace en estos días, a nosotros, nos dieron dos botellas, pero no vimos echar el agua por el relicario.

Hasta aquí un poco de historia, pero nuestra ermita tiene una similitud, con la de Sorlada. En la imagen de San Gregorio, en el fresco que hay pintado en la ermita, vemos a un santo enorme y los que lo acompañan pequeños, las langostas que está ahuyentando parecen golondrinas de grandes que son y, casuali-

dades de la vida, en Sorlada, en los lienzos que narran la vida del Santo, aparece un San Gregorio enorme y una langosta de parecido tamaño, semejante también a una golondrina, como en nuestro pueblo. Si la de Sorlada es mucho más antigua, ¿cómo se inspiró, el pintor que pinto la de nuestro pueblo?

Y ya para terminar, este año, como dije al principio, se bendijeron los términos, con agua traída expresamente de la Basílica de San Gregorio de Sorlada. Cabe señalar que el día de San Gregorio, el 9 de mayo, todavía se celebra el día que muchos tenemos en el recuerdo.

Y para terminar una jota que cantaba "Pepe Blanco" que era de Logroño y que dedicó a San Gregorio.

Tú que me viste nacer
Calle de la Rúa Vieja de mi tierra
que es Logroño

Tú que me viste nacer
Ermita de San Gregorio, chiquitita,
chiquitita

Cuántas veces por el mundo te
llore

Cuántas veces por el mundo te
llore

Calle de la Rúa Vieja de mi tierra,
que es Logroño

-P.D.: No sé a quién corresponde, pero el retablo de la ermita de San Gregorio, está en un estado deplorable, la carcoma se lo está comiendo. Dentro de muy poco tiempo no podremos observar su encanto si no se toman medidas urgentes.

Atzenetins pel món

Juanma Velasco

Carles Badenes, el testigo de las supernovas

Goza de esa apariencia de normalidad anatómica que le convierte, si no se conoce su trayectoria, en un sapiens más. Se le puede ver en Atzeneta casi todos los veranos; suele propender a la sonrisa y pese a que este entrevistador no ha pasado del saludo breve hacia su persona, sí sabía, por terceros, de su currículum y de sus itinerarios y le venía profesando esa admiración sorda que uno siente por quienes se relacionan con el cosmos de una manera profesional, vocacional y reputada.

Carles Badenes Montoliu, hijo de Ricardo y de María Teresa, atzenetí por parte de padre, de apellido, de familia; pertenece a una de esas estirpes enraizadas en la genealogía del municipio que entendió que las galaxias están más cercanas desde la otra vertiente no sólo del Coll de la Bassa, sino de los Pirineos. Por esa propensión al infinito, obtuvo un doctorado en astrofísica en Barcelona y se entregó a una ciencia que presentaba, ya en aquel 2004, mejor cuerpo fuera de España. Desde hace seis años se desenvuelve, personal y profesionalmente en Pittsburgh, Pennsylvania, EEUU.

Carles es astrónomo, uno de esos "tipos raros", y lo entrecorrido, que miran a través de una retahíla de lentes hacia lo alto, hacia lo ancho, hacia lo hondo, hacia lo inmenso o...

¿Hacia dónde, Carles, hacia dónde mira un astrofísico?

Pues para quedar bien te podría decir que hacia las profundidades del espacio, pero la verdad es que casi siempre estoy mirando la pantalla de un ordenador. Hoy en día, incluso cuando va-

mos a algún observatorio astronómico en lo alto de una montaña el producto final suelen ser unos ficheros de ordenador y mucho trabajo posterior para sacar un resultado. Eso sí, unos minutos en silencio mirando esos cielos completamente claros en La Palma o en Kitt Peak, lejos de luces artificiales, no te los quita nadie!

¿El cosmos, descubrir sus intimidades, constituyó una atracción ya desde tu infancia o la vocación surgió con el crecimiento?

Quise ser astrónomo cuando vi por primera vez la serie Cosmos de Carl Sagan. A lo mejor debía tener diez años. Recuerdo que me regalaron el libro para Navidad y me lo leí de cabo a rabo en poco tiempo. Al hacerme mayor,

como en casa siempre hemos sido gente muy práctica, pensé que eso no debía ser un trabajo de verdad. Por eso estudié Telecomunicaciones, para tener salida profesional. Pero a mitad de la carrera me di cuenta de que la ingeniería me aburría profundamente, y comprendí que por eso nunca sería un buen ingeniero. Luego empecé un doctorado de astrofísica por probar, pensando que sería divertido pero que luego tendría que buscar otra cosa. De eso ya hace trece años, pero sigo pensando que es alucinante que alguien me pague por pensar cómo explotan las estrellas.

Tu trayectoria está jalonada de universidades de renombre. Tel-Aviv, Princeton, y algunas más.

Deberías sintetizarnos tu trayectoria, tu órbita académica para valorar en su justa medida tu reputación.

Bueno, lo de la reputación se lo tendrías que preguntar a mis colegas. Lo de la trayectoria es más sencillo: Doctorado en la Universitat Politècnica de Catalunya en Barcelona 1999-2004, postdoctorados en la Universidad de Rutgers, en New Jersey (2004-2007), en Princeton, también en New Jersey (2007-2009), en la Universidad de Tel-Aviv y el Instituto Weizmann en Israel (2009-2011), y desde 2011 profesor en la Universidad de Pittsburgh. Seis instituciones, tres continentes y cuatro traslados. He perdido muchos CDs y muchos libros por el camino, pero creo que conservo las raíces. También he ganado alguna cosa - creo que lo mejor es una colección pequeña pero muy variopinta de amigos, la mayoría bastante frikis.

Desde 2011 en Pittsburgh. Algunos lo conocen la ciudad por su pedigrí siderúrgico, pero si has recalado ahí, será porque también la astrofísica tiene su notoriedad.

La ciudad se ha reinventado completamente desde los años 70, cuando colapsó la industria del acero. Ahora es un centro de investigación médica y alta tecnología, con dos universidades importantes: Carnegie Mellon University y University of Pittsburgh. Los coches sin conductor de Uber, por ejemplo, se desarrollan aquí. La astronomía que hacemos está muy ligada a lo que hoy se llama data science y tiene casi tanto de estadística y programación como de astronomía.

¿Cómo es tu cotidianidad en una ciudad norteamericana donde no es extraño que en invierno se alcancen los -25?

Hace un frío del carajo. Las casas están acondicionadas, pero aún así es difícil de pasar. Se hace muy largo.

¿Cuál es tu campo dentro de la astrofísica? Añade tus publicaciones más relevantes, que a la postre constituyen y constituirán tu legado a la ciencia.

Mi especialidad son las explosiones de supernova, en concre-

to una clase llamada supernovas de tipo Ia (eso es 'uno-a', con el uno en números romanos). Publicaciones no me atrevo a especificar porque son todas muy técnicas, y aparecen en revistas especializadas. Además, ya son más de 60, incluyendo colaboraciones y publicaciones de mis estudiantes y postdocs. Yo siempre creo que el artículo más interesante tiene que ser el más reciente. Pero si me apuras te mencionaré un artículo que tiene un cierto significado personal para mí. Es de 2006 y se llama (agárrate que viene curva) Constraints on the Physics of Type Ia Supernovae from the X-Ray Spectrum of the Tycho Supernova Remnant. Es el único artículo que he dedicado a alguien, se lo dediqué a mi abuelo Vicente Badenes que nos dejó en 2005. Además, es mi artículo de primer autor con más citas.

Pese a que el tiempo puede que sea una magnitud diferente para ti, ¿cómo encaras tus futuros? Los personales y los profesionales.

Pues de momento con mucha ilusión. El curso que viene estaré de sabático en Barcelona con mi mujer Christine y mi hijo Biel, que tiene cuatro años. Seguro que nos pasamos por Atzeneta más de una vez. A más largo plazo, ya veremos. Ahora que soy profesor titular (vaya, que 'm'han fet fijo') puedo tomarme las cosas con más calma.

¿Qué relación guardas con Atzeneta? ¿Presumes de tu geografía adoptiva cuando surge la ocasión?

Para mí siempre ha sido un sitio

especial. No por la geografía sino por la gente. Tengo una familia excepcional: muy grande y muy divertida, y los echo mucho de menos. Pero no soy muy dado a presumir, porque lo del nacimiento es un accidente. En Israel conocí beduinos que vivían en medio del desierto en condiciones que a mí me parecían horribles, y ellos creían que aquello era 'la millor terreta del món'. Pues para ellos será verdad.

A algunos nos parece catastrófica, pero desde tu perspectiva más cercana, ¿cuál es tu percepción del estado de la ciencia, en general, en España, y de la astrofísica en particular?

Catastrófica es una palabra un poco tremenda. Pero es verdad que hay una falta total de planificación y un profundo desinterés por la ciencia en casi todos los políticos de nuestro país. Todos dicen que es importante, pero nadie hace nada. Y no es que sea tan difícil: sólo hay que dedicar recursos suficientes y fijar objetivos a largo plazo. En muchos países europeos se hacen las cosas mucho mejor que aquí. En España hay muy buenos científicos, pero da la impresión que la gente que destaca lo hace a pesar del sistema, y no gracias a él. Al final es una inversión estratégica que no podemos permitirnos ignorar, si no queremos acabar convertidos en el chiringuito de playa del continente. Como decía alguien cuyo nombre no recuerdo, si le parece que la educación es cara, pruebe la ignorancia.

¿Tu objeto astronómico predilecto? ¿O quizá los astrofísicos no os podéis permitir, para no ser infieles a la ciencia, preferencias sentimentales con el cosmos?

Bueno, yo me tendría que decantar por el remanente de la supernova de Tycho, una nebulosa que marca el lugar donde explotó la supernova observada por el astrónomo danés Tycho Brahe en 1572. He escrito varios artículos sobre este objeto y le tengo mucho cariño.

Sensacions de L'Aplec

Clara Moliner Bellés

Foc de bengales i música de festa a la nit; dolçaines, jocs i muixerangues al matí; companyonia i col·lectivitat a totes hores: un petit resum del que va ser l'Aplec del Penyagolosa.

Com es pretenia des d'un primer moment, l'Aplec va ser una via de contacte directe entre quatre pobles veïns que van aconseguir estrényer encara més les seues relacions i forjar un tot, no només en forma de mancomunitat oficial, sinó també en un àmbit més personal i a nivell social.

És molt gratificant comprovar que dins d'aquesta zona que, aparentment, estava apagada, han anat sorgint inquietuds i mobilitzacions que finalment han aconseguit tirar endavant una activitat conjunta i amb molt d'èxit per a ser la primera vegada.

Un col·lectiu de joves, amb l'ajuda constant dels ajuntaments dels quatre pobles, va planejar un seguit de jocs populars, concerts per la llengua, actuacions tradicionals, sopars de germanor... que van reunir gent de tot arreu de la província i més enllà al nostre petit i acollidor poble, Atzeneta. Van comptar, també, amb la contribució d'entitats locals, associacions, comerços... que no van dubtar a ajudar i, de fet, també van resultar beneficiats. Aquesta trobada, en definitiva, pot arribar a esdevenir una font d'ingressos per a revitalitzar aquests quatre pobles de l'interior, a més d'una oportunitat per a donar-se a conèixer socialment i augmentar les relacions amb altres territoris.

D'altra banda, un Aplec no deixa de ser el que el seu nom indica, una reunió cultural. A això, s'hi ha d'afegir tots els valors que des de l'organització es van voler promulgar i que, al cap i a la fi, tothom compartia: generositat, confiança, amabilitat i bon tracte, respec-

te i, per damunt de tot, il·lusió. La il·lusió als rostres dels xiquets que, contents, cantaven al ritme de Trobadorets dissabte al matí. La il·lusió a la nit, durant els concerts de grups moderns, coneguts i propers. La il·lusió en veure el fantàstic i conmovedor homenatge a Labordeta d'Alejandro, veí del nostre poble, i el mític grup local dels Trobadors damunt de l'escenari, escoltant novament i sense cansar-se "Xiqueta del carreró". La il·lusió de tothom als sopars, mentre passava la xaranga, la muixeranga o les rondalles. Aquest sentiment que omplia el poble i ens feia estar rebosants d'orgull i de satisfacció per l'èxit i la recompensa a tant de treball.

El més destacable, per tant, des del punt de vista personal, fou l'actitud global i l'ambient que es va generar pels carrers del poble. Sempre és bonic veure Atzeneta de festa, plena de goig i de vida, com la veiem durant les festes. Però en aquesta ocasió es tractava d'una activitat diferent, un festival més bé cultural i reivindicatiu que no sabia ningú si perduraria o aquest territori no estaria suficientment compromés i actiu per a fer-ho possible. Totes les expectatives es van trencar quan, des de la primera reunió de l'organització, es va apreciar un fort interès i la intenció d'aportar, cadascú i a la seua manera, un granel d'arena que a l'abril ja era tota una muntanya i es va despertar. Ho va fer amb coets, desplegant grans

senyeres i músiques de festa, gaudint del bon temps i de la bona gent, menjant i bevent, eixint al carrer al so de les campanes deixant escapar fortes riallades, passant amb els amics i els nouvinguts tres dies que van embellir la comarca omplint-la de joia i demostrant que estem més vius del que s'esperava.

M'atreviria a dir que el secret de l'èxit és qüestió de ganes, una cosa que sembla senzilla, però que a tothom manca en algun moment. Cal agrair a l'organització la constància, el valor, l'esforç i el compromís. Gràcies a ells i a tot el veïnat que, un a un, han contribuït a la seua manera, es va demostrant que el Penyagolosa només estava dormint, però per fi ha despertat i està decidit a continuar amb aquesta trobada; l'any que ve, per cert, a Vistabella.

Pel que fa al nostre poble, sempre ha sigut i serà la nostra llar. Anem on anem, tard o d'hora acabem tornant, encara que només siga a les festes i a l'estiu. No obstant això, ara tenim un nou motiu per tornar més a sovint, omplir el poble o pobles veïns de forasters i presumir de l'orgull de formar part d'un col·lectiu tan unit i consolidat; perquè ara podem dir que, només tots junts i si ens ho proposem, fem poble.

Col.laboracions

PRESÓ

Mora meua, enamorat i captiu
sóc teu.

No fan falta reixes, els teus ulls
em tenen captiu. El teu cos és un
mur, que no puc excedir.

Cadenes no en duc, que falta
fan si els teus braços, em tenen
sotmetud.

Ni pa ni aigua, falta em fa, en
provar la teua boca, ni set ni fam
tinc, no em falta el menjar. Pel
negre, de clavells entortolligats
em teniu enredat.

Aquesta presó és sols meua,
no hi ha altre que la tinga, ni la
vullga.

Paco Usó

A MI NIÑA DE PELO MORENO

Tosca roba raspadora de la pell
fina. Roba de color morat; llit de la
mort. Roba blanca símbol de puresa
i voler.

La negra representa la falta d'un vo-
ler. La roja vençuts i guanyadors.
Roba verda símbol d'esperança i
vida.

No sempre la roba representa a qui
la duu.

La roba és un referent per a la mayo-
ria de la gent. Si la roba és de seda
les portes s'obrin.

Si la roba és de pana ja pots trucar la
campana.

Atzeneta 25/04/2017

Paco Usó

El temps i la meteo a Atzeneta

Melchor Rovira Monfort

El 2017 ha començat càlid i amb les pluges habituals

Els primers cinc mesos d'aquest any, de gener a maig, hem tingut una temperatura mitjana 1°C superior a la mitjana que tocaria, degut sobretot a febrer, març i maig que han assolit valors de temperatura mitjana entre 1 i 2°C més elevats del normal. En canvi, abril ha estat lleugerament fred i gener s'ha comportat amb normalitat termomètrica.

Les pluges acumulades en el que portem d'any sumen, a inici de juny, 239 litres; exactament la xifra que indica la pluviometria mitjana d'aquest període. Però, cal diferenciar un hivern molt humit, amb un gener i un març molt plujosos; d'una primavera extremadament seca, abanderada per un mes de maig que sols ens ha deixat uns miserables 5'5 litres, extrem de sequedat que no passava en aquest mes des de 1953.

A tot açò, cal afegir que a l'observatori de pluviometria del Mas la Vila han recollit 335 litres en el mateix període, 100 litres més que al poble, fet que va certificant que aquesta contrada és molt més humida que el nucli urbà.

Les desastroses gelades del 21 i 22 d'abril

Un dels fets meteorològics més destacats dels darrers mesos han estat les gelades del 21 i 22 d'abril,

rècord de gelades consecutives a partir de meitat abril almenys des de 1943 (inici de les dades del poble). A més, el dia 22 es va arribar a -1'5°C, mai el termòmetre havia baixat tant en dates de l'any tan avançades. I no sols això, el valor abans esmentat és el del nucli urbà, a algunes parts fondes del terme de ben segur van baixar dels -3°C.

Les condicions atmosfèriques que van afavorir aquestes gelades van ser una lleugera entrada d'aire fred en alçada el dia 20 d'abril (uns 5°C a 1500m), res de fred excepcional per les dates; i un potent anticicló de 1030 Hpa que se'ns va tirar a sobre (veure mapes del dia 22 d'abril).

Aquest anticicló va permetre tindre les nits totalment lliures de núvols i el vent en absoluta calma, cosa que va potenciar el refredament nocturn per irradiació (la superfície terrestre emet radiació infrarroja a l'espai i per tant es refreda) i com hi havia altes pressions (l'aire era molt pesat), aquest pes espentava aquest aire fred en contacte amb la superfície que s'anava refredant cap a les zones més fondes. Tot conjuntament va provocar una subsidència molt marcada, que consisteix en què l'aire fred, que és més dens i pesat que l'aire càlid, cau pel seu propi pes i s'acumula a les zones més enclotades i planes, com és el nostre cas, i causa una marcada inversió tèrmica (més fred a menys alçada). En aquestes situacions com la que

Taula de les gelades més tardanes a Atzeneta i rècords de fred a l'abril (1943-2017)

-1°C	-1'5°C	-1°C	-2°C	-2°C	-1°C	-1°C	-1°C	-4°C	-3°C
23/4/65	22/4/17	21/4/17	16/4/99	14/4/86	13/4/83	13/4/98	11/4/97	6/4/63	4/4/78

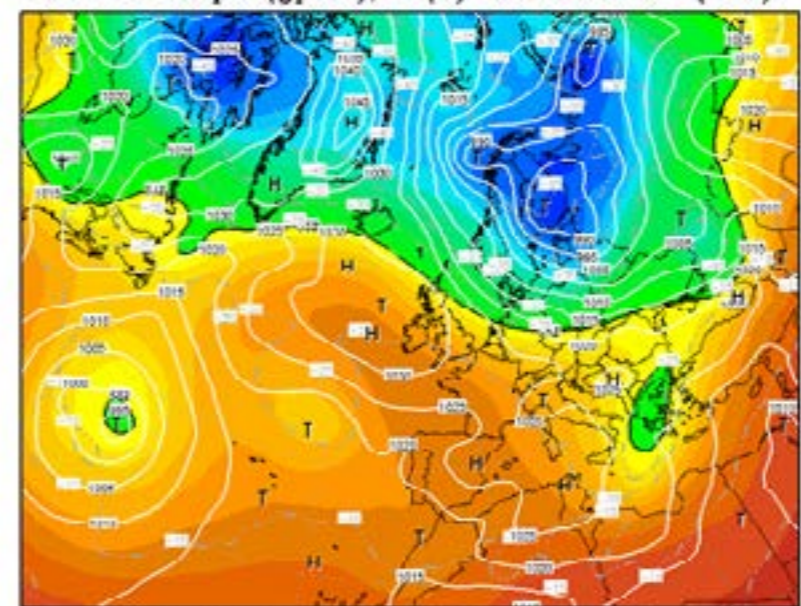
estem analitzant, no és molt important l'aire fred en alçada (que sol ser el factor determinant per preveure l'evolució de les temperatures). De fet en alçada, com ja s'ha dit, hi havia un matalàs bastant càlid; de manera que mentre al poble gelava, en altres pobles del nostre voltant situats al cim de muntanyes (Vistabella, Xodos, Benafigos...) la temperatura mínima apenes va baixar dels 10°C; valors, fins i tot, superiors als normals. En fi, mentre nosaltres fèiem rècord de fred, aquests pobles gaudien de valors càlids.

Els dos dies de gelada no van ser iguals ni van causar els mateixos danys. El dia 21, la pressió atmosfèrica no era tan elevada, i tot i que començarem la nit amb valors força baixos (uns 13°C a les 19h), la temperatura no va assolir valors negatius fins les 5:30 h, arribant als -1°C a les 7:30h. Sols van ser dos hores de fred no massa rigorós, i els danys no van ser massa greus. En canvi, el dia 22, que començava la nit amb uns confortables 17°C a les 19h, l'anticicló que s'havia reforçat va espentar cap avall el termòmetre i a les 4:30 h ja estàvem per davall de zero, i des de les 5:30 fins

les 7:30 el termòmetre no va pujar de -1°C. Aquestes dues hores de fred més intens van causar moltes pèrdues a l'agricultura: ametlles, cireres i altres fruits gelats, horts acabats de plantat totalment rostits, arbres amb els brots tendres com figueres, nogueres, vinya... ben glaçats...

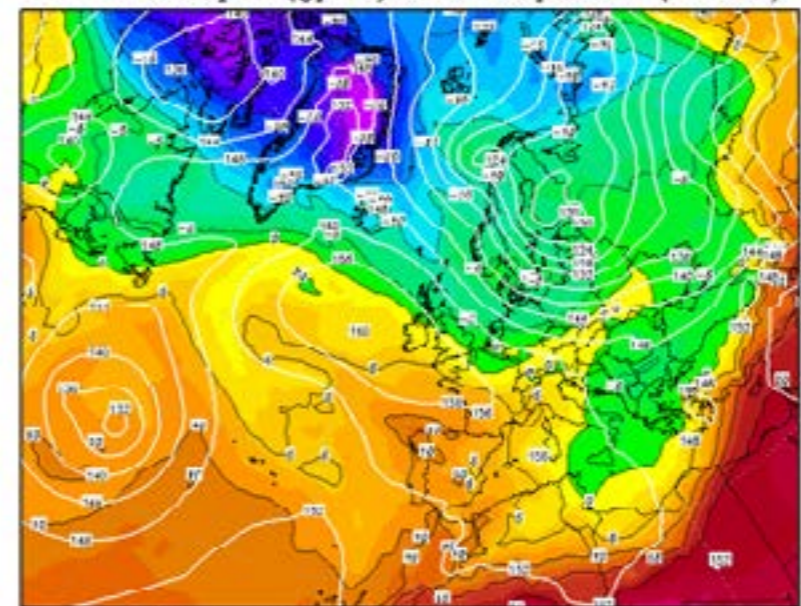
Init : Sat,22APR2017 00Z Valid: Sat,22APR2017 06Z
500 hPa Geopot.(gpm), T (C) und Bodendr. (hPa)

Daten: GFS-Modell des amerikanischen Wetterdienstes
(C) Wetterzentrale
www.wetterzentrale.de

Dia 22 d'abril a les 7 h a 5500m. S'aprecia una H a sobre nostre (indica altes pressions) i una entrada càlida (colors més ataronjats).

Init : Sat,22APR2017 00Z Valid: Sat,22APR2017 06Z
850 hPa Geopot. (gpm) und Temperatur (Grad C)

Daten: GFS-Modell des amerikanischen Wetterdienstes
(C) Wetterzentrale
www.wetterzentrale.de

Dia 22 a les 7h a 1500m. Es veu que tota la península Ibèrica està en valors d'entre 5 i 10°C, però a sobre nostre la temperatura és inferior als 5°C.

RACÓ FOTOGRÀFIC

